

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen
van het MINISTERIE VAN OORLOG

Directeur: J. MOORMAN, Reserve Kolonel tit. der Grenadiers
Redactie: W. DEN TOOM, Kolonel-Waarnemer
B. KONING, Kolonel van de Generale Staf
E. J. C. VAN HOOTEGEM, Kolonel van de Generale Staf
J. G. J. VAN DER HULST, Majoor der Artillerie

Abonnement f 3 per kwartaal. Buitenland f 15 per jaar. Losse ex. f 1.25. NADRUK VERBODEN
MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V., Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 18.23.55, Postrek. 44.715

Inhoud

Officiële Mededelingen van het Ministerie van Oorlog

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders	2
Mededelingen van de Chef van de Generale Staf	2

Redactioneel gedeelte

Hogere staven in de tactische atoombomoorlog. Naschrift van J. H. Couzy, Luitenant-Generaal	4
Waarschuwingsbevel: Overgaan tot legering, door J. Sjoerds, Majoor der Infanterie	6
De verdediging van de voorpost Arsenal door de B-compagnie van het 38e regiment infanterie („The Rock of the Marne”), door W. H. Verbeek, Kapitein der A.A.T.	14
Kan men zich verdedigen tegen psychologische oorlogvoering?, door P. J. Houtzagers, Kapitein der Infanterie	20
Terugstootloze vuurmonden tegen tanks, door H. E. Gramberg, Eerste-Luitenant der Infanterie	30
Nieuwe Uitgaven	32, 38
De „Beschikking straflijsten”, door Mr P. Westerdijk, Luitenant-Kolonel van de Militair-Juridische Dienst	33
Kaartenplank voor lagere troepencommandanten, door A. G. Heyligers, Kapitein der Infanterie	35
Uit de Buitenlandse Vakpers	40

DE MILITAIRE SPECTATOR, 125e Jaargang Nr 1, blz. 1—47, Den Haag, Januari '56

DE MILITAIRE SPECTATOR

waarin opgenomen de Officiële Mededelingen
van het MINISTERIE VAN OORLOG

Directeur: J. MOORMAN, Reserve Kolonel tit. der Grenadiers
Redactie: W. DEN TOOM, Kolonel-Waarnemer
B. KONING, Kolonel van de Generale Staf
E. J. C. VAN HOOTEGEM, Kolonel van de Generale Staf
J. G. J. VAN DER HULST, Majoor der Artillerie

Abonnement f 3 per kwartaal. Buitenland f 15 per jaar. Losse ex. f 1.25. NADRUK VERBODEN
MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V., Zwarteweg 1, Den Haag. Tel. 18.23.55, Postrek. 44.715

Inhoud

Officiële Mededelingen van het Ministerie van Oorlog

Uit de Landmacht- en Luchtmachtorders	2
Mededelingen van de Chef van de Generale Staf	2

Redactioneel gedeelte

Hogere staven in de tactische atoomoorlog. Naschrift van J. H. Couzy, Luitenant-Generaal	4
Waarschuwingsbevel: Overgaan tot legering, door J. Sjoerds, Majoor der Infanterie	6
De verdediging van de voorpost Arsenal door de B-compagnie van het 38e regiment infanterie („The Rock of the Marne”), door W. H. Verbeek, Kapitein der A.A.T.	14
Kan men zich verdedigen tegen psychologische oorlogvoering?, door P. J. Houtzagers, Kapitein der Infanterie	20
Terugstootloze vuurmonden tegen tanks, door H. E. Gramberg, Eerste-Luitenant der Infanterie	30
Nieuwe Uitgaven	32, 38
De „Beschikking straflijsten”, door Mr P. Westerdijk, Luitenant-Kolonel van de Militair-Juridische Dienst	33
Kaartenplank voor lagere troepencommandanten, door A. G. Heyligers, Kapitein der Infanterie	35
Uit de Buitenlandse Vakpers	40

DE MILITAIRE SPECTATOR, 125e Jaargang Nr 1, blz. 1—47, Den Haag, Januari '56

Officiële Mededelingen van het MINISTERIE VAN OORLOG

UIT DE LANDMACHT- EN LUCHT- MACHTORDERS

Nr 55298 — Onderscheidingsteken en tenue Mobiele Colonne.

1. Militairen, behorende tot het korps Mobiele Colonne, dragen de veldtenue, respectievelijk de dagelijkse tenue zoals deze zijn vastgesteld voor de Koninklijke Landmacht, met dien verstande dat in plaats van de baret een veldmuts wordt gedragen van het model voorgeschreven voor de Koninklijke Luchtmacht doch in dezelfde khakikleur als de veldblouse, respectievelijk de jas dagelijkse tenue.

Bij deze tenuën worden de hierna vermelde onderscheidingsteken gedragen.

2. Rangonderscheidingsteken

De rangonderscheidingsteken zijn gelijk aan die, vastgesteld voor het wapen der infanterie.

3. Wapenonderscheidingsteken

- 3.1 Op de kraag van de dagelijkse tenue wordt een patje gedragen van zwartwollen stof omgeven door een lager gelegen nassaublauwe rand.
- 3.2 Op de schouderbedekking wordt het wapenembleem gedragen, zijnde een goudkleurig monogram van de letters M en C.
- 3.3 Op de veldmuts wordt, op een nassaublauw gebiedse zwarte ondergrond, een van goudkleurig metaal vervaardigde baretgesp gedragen van verkleind, op de veldmuts passend model, voorzien van het sub 3.2. beschreven wapenembleem.

4. Colonne-onderscheidingsteken

Het Colonne-onderscheidingsteken bestaat uit een langs de schoudernaad van beide mouwen van de veldblouse aan te brengen zwarte band, waarop in hoofdletters het type colonne en daaronder in kleine hoofdletters het woord „colonne” is geweven en wel

- a. in rood: BRANDWEER
COLONNE
- b. in geel:
OPRUIMINGS- EN REDDINGS-
COLONNE
- c. in groen: GENEESKUNDIGE
COLONNE

5. Mouwembleem.

De militairen, behorende tot of tewerkgesteld bij de Staf van de Algemeen Inspecteur tevens Commandant Mobiele Colonne, bij het Depôt Mobiele Colonne of bij de Mobiele Colonne zelf dragen een mouwembleem dat voorstelt: een zwart schild, de bovenzijde lichtgeschulpt, de bovenhoeken afgekapt, de zijkanten lichtgebogen in een punt toelopend; het schild ombiesd met een nassaublauwe rand van 2 mm; in het midden van het schild een gestyleerd goudkleurig monogram van de kapitale letters M en C grotendeels aan de onderzijde omgeven door een lauwertak van lichtgroene kleur. De afmetingen van het schild zijn: hoogte langs de middendeellijn gemeten 60 mm, breedte tussen de verst van elkander gelegen bovenhoeken 55 mm, hoogte van de kapitale letter M 30 mm en van de kapitale letter C 20 mm.

Mededelingen van de CHEF VAN DE GENERALE STAF

VERSCHEENEN VOORSCHRIFTEN

1326-1 1e Opgave van wijzigingen op „Materieelvoorziening deel 1 - Klasse II en IV goederen”.

1326-V 2e Opgave van wijzigingen op „Materieelvoorziening deel V - Materieelverantwoording klasse II en IV goederen”.

1375 1e Opgave van wijzigingen op „Handboek voor de vrijwilliger der Nationale Reserve”.

1695 Radio-installaties AN/GRC-5 en AN/GRC-6, 2e druk.

Beschrijving, bediening en 1e en 2e echelons onderhoud van genoemde radio-installaties. De 1e druk is hiermede vervallen.

1718 2e Opgave van wijzigingen op Voorlopig Voorschrift nr 1718, 2e druk Bediening van het enkele stuk van 40 mm AA (Bofors).

2050-3 1e Opgave van wijzigingen op „Landmijnen” deel 3 - Opsporingsmiddelen (nieuw nr 5-7/3).

2050-4 1e Opgave van wijzigingen op idem deel 4 - Valstrikken (nieuw nr 5-7/4).

2611-2 Verzamelde bepalingen t.b.v. het voeren van een zelfstandige en een ondergeschikte administratie, deel 2 - Hoofdstuk 7 t/m 11.

2-1014 Overzicht Oefen- en Schietterreinen.

5-6 Doorschrijden en opruimen van hindernissen (uitgezonderd mijnenvelden). (Hierdoor vervalt voorschrift 2035).

9-504/2 Geweer Garand van .30 inch, M1 deel 2 - Schietvoorschrift.

In deze druk is o.a. opgenomen de staande houding met het geweer in draaghouding. Voorschrift 1539-2 vervalt hiermede.

44-32A Voorlopige Richtlijnen: De middelbare en zware luchtdoelartillerie, ingezet als veldartillerie.

TH 9-326 1e Opgave van wijzigingen op Technische Handleiding 9-326 „DAF YA-126”.

VTH 11-351 Kabellegtoestel CE-11.

Beschrijving, bediening en 1e en 2e lijns onderhoud van het Kabellegtoestel CE-11. Het voorschrift 1611 komt hierbij te vervallen.

VTH 10-400 Voorl. Techn. Handleiding: Verf en Verf-Chemicaliën.

VTH 11-603 Voorl. Techn. Handleiding: Voedingseenheden PP-109/GR en PP-112/GR.

Beschrijving, bediening en 1e en 2e lijns onderhoud van deze Voedingseenheden.

VTH 11-705 Voorl. Techn. Handleiding: Universeelmeter TS-3023/U.

Beschrijving, bediening en 1e en 2e lijns onderhoud van deze Universeelmeter.

11-52 Vbd 1 deel 2. Index, distributie en aanvraag van SIG's en Vbd's 6, 7 en 8. (De ongenummerde lijst van gangbare SIG's en Vbd.SNL's vervalt hiermede).

VB/8/V-1 Verantwoordingsbulletin (behorende bij voorschrift 1326-V): Materieelverantwoording bij Militaire Hospitalen.

VB/Alg/V-9 Verantw.bulletin (behor. bij vs 1326-V): Het opmaken van SVR'n.

— 3e Opgave van wijzigingen en aanvullingen op het boekwerk „Overzicht van

de eisen voor bevordering van Techn. personeel en van schoen- en kleermakers.

— De grondslagen voor de individuele opleiding van dienstplichtigen - Algemeen voor alle Wapens en Dienstavakken. — Epidiascoopkaarten voor Tankherkenning.

— 2e Opgave van wijzigingen op Epidiascoopkaarten (doos).

I K 165 Smeerkaart voor het kanon 90 mm AA M1A2 op affuit M1A1.

I K 166 Smeerkaart voor kanon 17 pr M1 op affuit M1W.

I K 167 Smeerkaart voor kanon 6 pr M2 en M4 op affuit M1.

Wpl 5026 Wandplaat: Kanon van 40 mm met diverse benamingen, 2e druk.

Wpl 5707 Wandplaat: Kanon van 40 mm - Werking v. d. spanarm.

Wpl 5708 Wandplaat: idem - Spanhefboom en spanmechanisme.

Wpl 5709 Wandplaat: idem - Werking sluitstuk - Slagpin in achterste stand. Slagpin in voorste stand. Grendelbout vrij gemaakt door rechter transportarm.

Wpl 5710 Wandplaat: idem - Patroon-aanvoerrichting „Bovenstand” - idem „Benedenstand”.

Wpl 5711 Wandplaat: idem - Aanvoerrollen - „vast”. Aanvoerrollen - „vrij”.

Wpl 5712 Wandplaat: idem - Spanhefboom in spanmechanisme.

Wpl 5713 Wandplaat: idem - Vuurregelpallen - alle ingedrukt.

Wpl 5714 Wandplaat: idem - Automatisch vuur - Eerste phase - kanon vuurt.

Wpl 5715 Wandplaat: idem - Automatisch vuur - Tweede phase - sluitwig wordt omlaag gedrukt.

Wpl 5716 Wandplaat: idem - idem - Derde phase - sluitwig in benedenstand - patroonhuls uitgeworpen.

Wpl 5717 Wandplaat: idem - idem - Vierde phase - Patroon op de laadbrug.

Wpl 5718 Wandplaat: idem - idem - Vijfde phase - Patroon wordt in de kamer gestoten.

Wpl 5719 Wandplaat: idem - idem - Zesde en laatste phase - Kanon vuurt weer.

Wpl 8195 Wandplaat: Schokbuis 40 mm AA, 2e druk.

CURSUSSEN.

A. *Cursussen van de Inspecteur der Op- leidingen.*

Alg. nr. 8 Errata op „Nabijbeveiling”.

Alg. nr 9 Wijziging op antw.blad bij les 5 van „Camouflage en Maskering”.

B. *Cursussen van de Inspecteur der In- fanterie.*

Nr 20-8 Verkenning- en Inlichtingenpeloton van het Reg. Infanterie.

Nr 20-14C De zware mortiercompagnie (algemeen).

E. *Cursussen van de Commandant Lucht- doelartillerie*

Nr 30-10 Verbindingsdienst Lucht-
doelartillerie.

De legerleiding stelt er prijs op vast te stellen, dat het adverteren in dit tijdschrift uiteraard het verkrijgen van voorkeur voor leveranties aan de Koninklijke landmacht of aan de Koninklijke luchtmacht niet kan inhouden.

Einde van de Officiële mededelingen van het Ministerie van Oorlog.

Hogere staven in de tactische atoomoorlog

NASCHRIFT van J. H. COUZY, *Luitenant-Generaal*

Voor het in het December-nummer 1955 verschenen artikel onder bovenstaande titel van kolonel E. J. C. van Hootegem en Luitenant-Kolonel C. Knulst ontvingen wij een naschrift van Luitenant-Generaal J. H. Couzy, dat om technische redenen toen niet meer kon worden geplaatst.

Wij laten het hieronder volgen, waarmee deze discussie gesloten is.

Wil men een vraagstuk tot oplossing brengen dan moet het tot zijn eenvoudigste vorm worden teruggebracht. Slechts dan kan een logische oplossing worden verkregen. Doet men dit niet dan bestaat er grote kans op zijpaden te geraken en door de bomen het bos niet meer te zien. Het vraagstuk dient dus van alle overbodige franje te worden ontdaan, hetgeen in het onderhavige geval wil zeggen dat alle factoren, waarmede reeds in de conventionele oorlogvoering rekening moet worden gehouden, voorlopig buiten beschouwing dienen te blijven. In hoeverre dan één of meer dier factoren door de gekozen oplossing in het gedrang geraakt, moet daarna worden gezien en opgelost.

Ik heb dan ook het vraagstuk in zijn eenvoudigste vorm gesteld en de oplossing aangegeven.

De door de schrijvers gegeven vooronderstellingen en de daarop gestelde toelichtingen bevatten zeer vele factoren, waarmede ook reeds in de conventionele oorlogvoering rekening moet worden gehouden. Zij openen geen nieuwe gezichtspunten.

Ten aanzien van de gestelde opmerkingen het volgende:

Ad 1 Men kan niet stellen dat mijn theorie is gebouwd op één voor-

beeld uit de „vredes“-praktijk. Na reeds tientallen soorten commandoposten te hebben doen inrichten, is de oplossing bij Iburg gekozen, waarna de juistheid van deze oplossing is bevestigd bij een tweetal andere oefeningen. In hoeverre toevallige omstandigheden mede een rol hebben gespeeld, valt bezwaarlijk te beoordelen. Op geen der Nederlandse troepen is een A-wapen geplaatst. In elk geval heeft men de commandopost niet als zodanig onderkend.

Ad 2 a. De sectiën G1 t/m G4 nemen geen beslissingen; de commandant beslist, in een zeer dringend geval de Chef van de Staf. Stafbesprekingen zullen noodzakelijk blijven; hiervoor speelt de afstand geen rol.

b. Aangezien de sectiën ook thans een 24-uur-dienst kunnen onderhouden, is het niet duidelijk waarom zulks in de kernen niet het geval zou zijn.

c. De gang van zaken in de staf gaat op de normale wijze door; niets eenvoudiger maar ook niets ingewikkelder.

d. De beweeglijkheid is toegenomen, aangezien kernsgewijze kan worden verplaatst, waardoor de min of meer gewrongen echelonswijze verplaatsing van thans kan vervallen.

e. Dat een zwaarder last op de verbindingdienst wordt gelegd, heb ik duidelijk doen uitkomen. Doch hieraan valt toch niet te ontkomen. Het aantal lijnverbindingen dient echter tot een minimum te worden beperkt.

Ad 3 Uit de beschouwingen over de door mij aangegeven 30 km² blijkt, dat de schrijvers aan het kernpunt voorbijgaan. De door mij voorgestane verspreiding heeft tot gevolg dat

a. bij het ontdekken van een kern uit de lucht de commandopost als zodanig nog niet wordt onderkend;

b. een kern op zich geen atoomdoel vormt;

c. wanneer een kern als zodanig wordt onderkend de vijand over de plaats van de commandopost in het onzekere blijft en dus niet weet waar het nulpunt te kiezen.

Voorts zij opgemerkt dat een doeltreffende luchtverdediging voor commandoposten ook thans niet mogelijk is, terwijl wapens van 30 KT nog niet tot de kleine atoomwapens worden gerekend.

Ad 4 a. Ook bij de klassieke opstelling van de commandopost kunnen infiltraties niet worden voorkomen. Het Stafwachtpeloton is daarvoor te zwak. De beveiliging op de grond dient te worden verkregen door een juiste keuze van de plaats.

b. Het verbindingsvraagstuk moet worden opgelost.

c. Uiteraard is het terrein beslissend; 30 km² is uitsluitend om de gedachte te bepalen. Bij de huidige brede fronten zal steeds voldoende ruimte beschikbaar zijn. In de verdediging zal de divisiestaf moeten liggen achter de onderdelen in tweede lijn; in de opmars en aanval vóór die onderdelen.

Zoals reeds in de aanvang vermeld over de uitgangspunten van de schrijvers, bevatten ook de door hen gestelde lijnen van benadering alle factoren, welke reeds in de conventionele oorlogvoering gelden en ook in de atoomoorlog onverminderd van kracht blijven.

Door mijn oplossing worden die factoren in geen enkel opzicht aangetast, zodat ik van mening blijf dat verspreiding de oplossing vormt.

Waarschuwingsbevel:

overgaan tot legering

door J. SJOERDS, *Majoor der Infanterie*

Het betrekken van een concentratiegebied of het overgaan tot legering onder gevechtsumstandigheden is meestal één van de eerste en tevens één van de meest voorkomende handelingen bij een operatie.

Waarschuwingsbevel: „Reken op alarm binnen 2×24 uur...”, gevolgd door een alarmbevel waarin een bepaald onderdeel wordt opgedragen een concentratiegebied te betrekken is even bekend als een waarschuwingsbevel tijdens een opmars: „Na uur overgaan tot legering ter plaatse”.

De waarschuwingsbevelen bevatten dan voorts nadere aanwijzingen waarop de nodige voorbereidende maatregelen kunnen worden genomen. Terwijl de troep zich nog moeizaam verplaatst langs de as van beweging, of terwijl de gemotoriseerde colonnes nog rollen in de richting van de vijand en moegevochten of moe-gezeten soldaten wachten op rust, gaat — op een dergelijk waarschuwingsbevel — de staf aan het werk.

Een goede planning en juiste voorzieningen blijken onmiddellijk, zodra de onderdelen het legeringsgebied naderen. Indien deze onderdelen zonder haperen hun gebied kunnen binnenrijden c.q. marcheren, hun legeringsgebieden duidelijk vinden aangegeven, de drill bekend is, die van hen geëist wordt bij de inrichting er van, en het legeringsbevel duidelijk aangeeft wat van en een troep wordt verlangd, dan heeft de staf voortreffelijk gefunctioneerd en hij zal met genoegen de uitvoering van zijn orders controleren, dáár ingrijpend en helpend waar de plaatselijke omstandigheden niet in overeenstemming zijn met hetgeen ten tijde van de bevelsuitgifte was aangenomen.

Zodra een waarschuwingsbevel inzake legering wordt ontvangen, begint de planning bij de Sectie 3. Op grond van verkregen aanwijzingen van hogerhand wordt een zo gunstig mogelijk legeringsgebied uitgezocht. In de hiervolgende richtlijnen zal de procedure worden behandeld voor een regimentsgevechtsgroep bestaande uit een regiment infanterie, een afdeling artillerie, een compagnie genietroepen, een verkeerspeloton van de Koninklijke Marechaussee en een batterij luchtdoelgeschut.

Aangenomen wordt de volgende algemene oorlogstoestand:

Na langdurige politieke spanning heeft GROENLAND in de vroege morgen van dag D de grens van BLAUWLAND met sterke parate strijdkrachten overschreden. BLAUWLAND had reeds tijdig de algemene mobilisatie gelast en de gemobiliseerde landstrijdkrachten hebben vóór dag D alle hun bevolen stellingen bezet. BLAUWE landstrijdkrachten vertragen succesvol de opmars van de vijand. De BLAUWE luchstrijdkrachten, die paraat waren, hebben onmiddellijk de strijd aangebonden als gevolg waarvan een toestand van algemeen luchtevenwicht is te verwachten. Beide partijen beschikken over een beperkt aantal atoomwapens en -bommen.

Op grond van het succesvolle verloop van de strijd zendt c - 6 div een reg ggr naar voren. De ggr verplaatst zich geheel gemotoriseerd vanuit haar huidige opstelling naar een concentratiegebied in de richting van de vijand, teneinde van daaruit eventueel operatief te worden ingezet. In afwachting daarvan moet tot legering worden overgegaan.

Op het ogenblik dat de ggr naar voren rolt is door de staf een hoeveelheid werk verzet of nog in gang, hetwelk een vlot verloop van de mars en het betrekken van het legeringsgebied moeten bevorderen. De maatregelen verband houdende met een verplaatsing van een ggr worden bekend verondersteld en hier niet weer behandeld. Over de te nemen maatregelen voor het betrekken van een legeringsgebied geven de voorschriften slechts in algemene zin aanwijzingen. Dit probleem zal hier thans aan een nadere beschouwing worden onderworpen.

Nauwkeurige bestudering van het VS 1120-9: „Legering” is echter noodzakelijk voor een goed begrip van hetgeen volgt. De in dit VS aangegeven richtlijnen zijn in dit artikel uitgewerkt. De planning begint bij de reg S 3. Deze bestudeert het gebied in hetwelk de ggr tot legering moet overgaan. Op grond van deze kaartstudie, en rekening houdende met de te verwachten opdracht, wordt het legeringsgebied vastgesteld (indien niet in detail voorgeschreven). Het legeringsgebied moet voldoende ruimte bieden i.v.m. spreiding tegen A-gevaar. Het moet bij voorkeur oorden bevatten voor het onderbrengen van staven. Voldoende verharde wegen moeten een vlot gemotoriseerd transport mogelijk maken. Het gebied moet dekking bieden tegen waarneming uit de lucht en vanaf de grond, terwijl gedekte naderingswegen een ongestoord verloop bevorderen. De grond moet voldoende droog zijn om de troepen te kunnen legeren, graafwerk te kunnen verrichten e.d. De veiligheid wordt vergroot indien een zodanige ligging mogelijk is, dat beveiliging wordt geboden tegen bij verrassing optredend vijandelijk pantser.

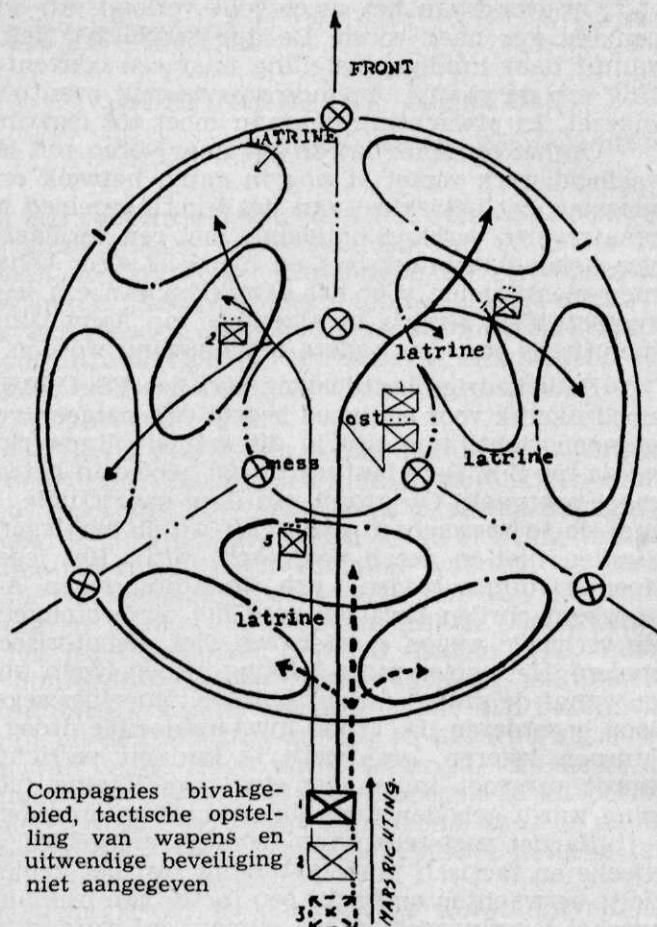
Na het vaststellen van het legeringsgebied wordt getracht een logische en tactisch juiste verdeling van het gebied te maken. Hierbij is de te verwachten opdracht een factor van primaire beschouwing. Indien uit het legeringsgebied een opmars zal worden ingezet, zullen de hiervoor in aanmerking komende bats zo ver mogelijk in de richting van de vijand worden geplaatst en zo dicht mogelijk bij de te verwachten opmarsweg. Indien inderdaad een opmars wordt verwacht zullen de overige onderdelen zoveel mogelijk gegroepeerd worden in een verdeling welke het formeren van de reg ggr of bats ggrn bevordert. Het wegennet speelt hierbij een grote rol.

Indien voor meerdere dagen tot legering zal worden overgegaan en de beveiliging van het legeringsgebied praevaleert, zal een verdeling kunnen worden gekozen waarbij een rondom verdediging wordt verkregen. Deze wijze van indeling waarbij twee onderdelen aan de rand en één in reserve daarachter wordt opgesteld kan worden uitgevoerd voor een compagnie, voor een bataljon of een regiment. Ter illustratie wordt van deze wijze van legering hierna een schets gegeven voor een tirailleurcompagnie. (Afb. 1).

Indien de bats zullen worden versterkt met steunende onderdelen wordt bij voorkeur een zodanige verdeling gekozen, dat indien de versterkingen tijdens de legering ingaan, een gemakkelijke distributie van bv tanks, zw mrn e.d. kan plaats vinden, zodanig dat de opengevallen

gebieden geen afbreuk doen aan een goede beveiliging. In dat geval worden ondersteunende onderdelen meestal centraal in het legeringsgebied opgesteld. De reg S 3 legt de overwegingen voor aan de plv rc en na goedkeuring van deze of de rc wordt een verdeling op oleaat gemaakt in tweevoud. Een ex gaat voor vermenigvuldiging naar de tekenkamer, het tweede ex is bestemd voor de S1. Het verdient aanbeveling op het oleaat, behalve de verdeling van het legeringsgebied, ook de wegen aan te geven en deze te voorzien van letters. Deze wegeaanduiding is van groot belang indien t.z.t. weer uit het legeringsgebied wordt vertrokken. Onverschillig welke opdracht de reg ggr krijgt, zij zal door gebruik te maken van bestaande circuits het gebied weer moeten verlaten. Teneinde lange orders en nieuwe oleaten te voorkomen worden deze nu reeds aangegeven. Tevens worden, indien mogelijk, de randen der legeringsgebieden langs de wegen gekozen. Met de S 1 bespreekt de S 3 de verdeling van het gebied en overhandigt hem een ex van het oleaat.

De S 1 maakt uiteindelijk ter plaatse de definitieve verdeling van het gebied, aangezien hij soms op grond van inlichtingen van zijn kwartiermakers wijzigingen in het oleaat moet aanbrengen. Terwijl de S 1 als hoofdkwartiermaker zijn kwartiermakersgroepen oproept om op een bepaald uur op een rendez-vous te verschijnen overlegt de S 3 met de S 4 en de reg mto het verkeersplan. Bovendien worden bepalingen besproken t.a.v. het verkeer in het legeringsgebied. Een vaste ordonnansenroute wordt uitgezet. Door de zorg van de S 4 wordt de Kon Mar ingelicht en deze draagt zorg voor uitvoering van hetgeen is vastgesteld

Afb. 1

t.a.v. het verkeer. Aangezien de plv rc als bivakcommandant fungeert vindt uiteindelijk een stafbespreking plaats, waarbij de bivakcommandant zijn wensen nader toelicht. Al hetgeen hier wordt vastgesteld wordt door de S 3 vastgelegd in een bivakbevel, hetwelk de ondercommandanten zo spoedig mogelijk bij voorkeur vóór het arriveren der onderdelen in het legeringsgebied, wordt uitgereikt. Het bivakbevel volgt de standaardindeling van een bevel en wordt samengesteld door de S 3. Hoewel vele bepalingen voor legering in een vaste order kunnen worden vastgesteld is de praktijk, dat vaste orders te veel omvattend zijn en mede daardoor door de onderdelen niet worden gekend. Hoewel het ongetwijfeld werk bespaart, is een afzonderlijk uitgegeven bevel, waarin de voornaamste regelingen worden opgesomd, van meer waarde gebleken dan een eenvoudige verwijzing naar de vaste order. Bovendien bevinden zich bij een onderdeel meestal steunende onderdelen, welke met de vaste order van het onderdeel niet op de hoogte zijn, zodat terwille van deze onderdelen toch volledige orders moeten worden uitgegeven.

Ook bij het voorbereiden van een legering is de S 3 de motor, die de gehele staf in beweging zet. Hij is voor het samenstellen van het bevel afhankelijk van de snelheid waarmede de S 1, S 2, S 4 en Speciale Stafofficieren het door hen uit te werken gedeelte van het bevel in concept bij hem indienen. Dikwijls wordt dan ook alleen volstaan met de stafbespreking, waarbij de S 3 op grond van het aldaar besprokene het gehele bevel samenstelt.

Hieronder volgt, ter illustratie van een mogelijke oplossing, een voorbeeld van een legeringssoleaat en een bivakbevel.

GEHEIM.

BIVAKBEVEL Nr. 1

Kaarten GERMANY

1 : 50.000

DAMME sheet 124

CLOPPENBURG sheet 123

Ex Nr:

16 Rggr

CP, 131400 febr. '55

Nr: 3065/1678 Geh.

1. TOESTAND

a. Vijand

- (1) Hedenochtend grensoverschrijding door GROENLAND
- (2) Vij opmars verloopt traag
- (3) GROENLAND zeer actief in de lucht
- (4) Infiltranten en saboteurs in onbekende, doch zeer grote aantallen reeds aanwezig in BLAUWLAND
- (5) Zie PERINTREP dtgr 131300 febr.

b. Eigen Troepen

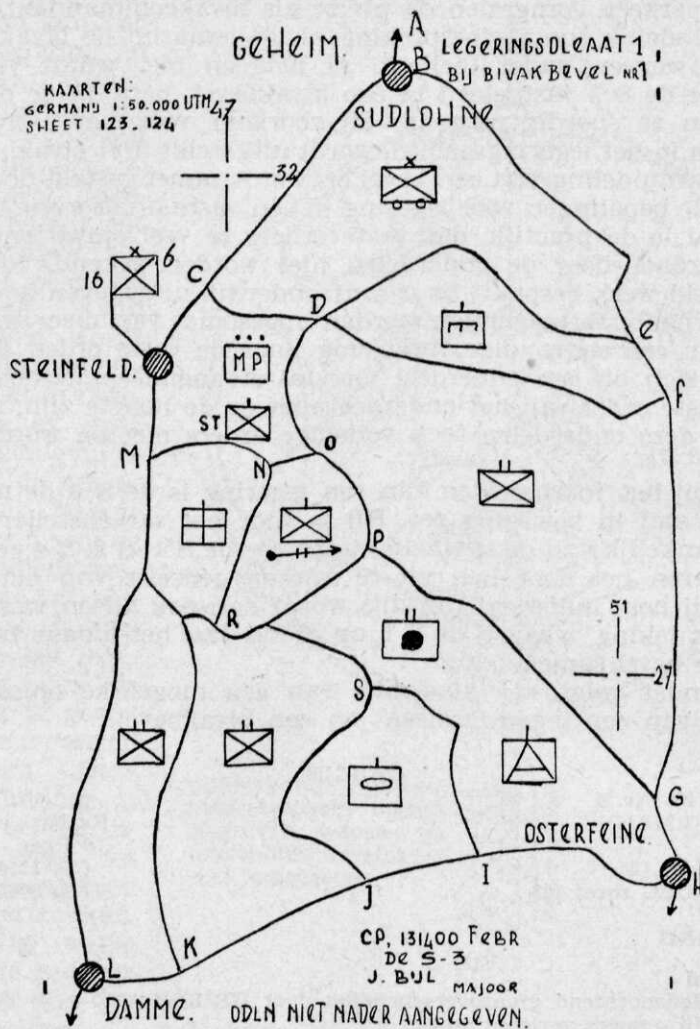
- (1) geallieerde strijdkrachten zijn over gehele front W-Europa in contact met GROENLAND
- (2) 641 ri en 6 th arm brig voeren verdragende gevechten aan de O grens sector N.
- (3) 3 lk belast met verdediging sector N.
6 div (-) in rggrn gesplitst in huidig concentratiegebied.
- (4) 16 rggr vanaf 131400 lk reserve.

c. Afwijkingen organiek verband

Gene.

2. OPDRACHT

- a. Bivak betrekken in de omgeving van STEINFELD (4425)
- b. Het formeren van bats gevechtsgroepen gereed voor inzet op dag D uur U.

Afb. 2

3. UITVOERING

a. Plan

- (1) Verspreide legering in de bossen O van STEINFELD. (driehoek DAMME (4520) — SUDLOHNE (4932) OSTERFEINE (5122)).
- (2) Rondom beveiliging tot 1500 m buiten grens bivakgebied door patrouillegang.
- (3) Interne beveiliging: Normaal.
Nadruk op optreden saboteurs en infiltranten.
- (4) Tot nader order graafwerk beperken tot persoonlijke beveiliging.
- (5) Het formeren der gevechtsgroepen zal geschieden in de nacht D-1/D volgens afzonderlijk bevel.

b. Groepering

- (1) Bij aankomst in legeringsgebied:
Zie legeringsoleaat Nr. 1.

c. Algemeen

- (1) Bivakcommandant: plv rc
- (2) Plaats: cp 16 rggr
- (3) Zodra legering betrokken verwacht ik bericht.

d. Beveiliging en patrouillegang

- (1) Inwendige beveiliging en veiligheid
 - (a) Elk onderdeel zorgt voor eigen nabij beveiliging m.u.v. het treinen-gebied
 - (b) C-161 bi stelt een tir pel ter beschikking van c-vzg cie vanaf 132000 — nader order.
 - (c) Politiewacht te STEINFELD
Te leveren door c reg staf cie
 - (d) Vaste ordonnansenroute (zie oleaat nr 2) te beveiligen door onderdelen aan de route
 - (e) Burgers mogen zich niet op straat vertonen
 - (f) Algehele verduistering
 - (g) Prioriteit graafwerk: Schuilloopgraven.
- (2) Uitwendige beveiliging
 - (a) Bivakwachten te plaatsen door:
161 bi bij SUDLOHNE
162 bi bij DAMME
163 bi bij OSTERFEINE
Sterkte: Normaal.
 - (b) Er worden drie patrouillestroken gevormd t.w. DAMME — SUDLOHNE, SUDLOHNE—OSTERFEINE en OSTERFEINE—DAMME onder controle van resp 162 bi, 161 bi en 163 bi.
 - (c) In elke strook zal een onregelmatige patrouillegang worden gehouden tot max 1500 m buiten het bivakgebied.
Te verzorgen door aangewezen onderdelen
 - (d) De scheidingslijn tussen de patrouillestroken is de verticaal getrokken door het uiterste punt van het bivakgebied bij DAMME, SUDLOHNE OSTERFEINE
 - (e) Luchtwatcht uitzetten per enkelvoudig onderdeel van 0600—1800 uur.
 - (f) Alarmopstellingen worden nader gecoördineerd.
 - (g) Alle .50 mitrs in stelling
De locaties z.s.m. melden aan S 3
 - (h) bbtr — 17 afd lt lua gaat in stelling rondom 16 afd va
 - (i) Er wordt tot nader order niet gevraagd op vij vlgtz tenzij rechtstreeks aangevallen
 - (j) Niemand mag het aanvallend gevecht aangaan tijdens de legering dan op bevel bivakcommandant.

e. Mobiele reserve

Een tir cie (plus) van 161 bi (gemotoriseerd) en een tankpel van 16 tk esk tot nader order gereed voor inzet na 30 min.

f. Graad van gevechtvaardigheid

Normaal.

g. Hygiëne

Latrines graven voor 5% van de sterkte.

4. VERZORGING

- (a) Bevoorrading
 - (1) Klasse 1:
 - (a) Keukens onder reg controle
 - (b) Voedingsplan:
 - (2) Klasse 2 en 4
 - (a) Onveranderd
 - (3) Klasse 3
 - (a) Onveranderd
 - (4) Klasse 5
 - (a) Nadere gegs volgen

- (b) Gnk afvoer en verpleging
 - (1) Vzpl gew: Zie locatie gnk cie
 - (2) Afvoer per helicopter aanvragen bij reg arts
- (c) Diensten
 - Onveranderd
- (d) Verkeer
 - (1) Verkeersplan: Zie oleaat nr 2.
 - (2) Max 2 vtgn per enkelvoudig onderdeel rijden overdag
 - (3) Verkeer bij nacht: Zonder beperking, doch met black-out
 - (4) V-pel Kon Mar na verplaatsing ter beschikking S 4 voor nadere opdrachten
 - (5) Verlaten en binnenkomen bivakgebied alleen via controlepost van de bivakwachten
 - (6) Max snelheid in bivak 20 km/u.

5. BEVELVOERING EN VERBINDINGEN

- (a) Verbindingen
 - (1) OVO dtgr
- (b) Bevelvoering
 - (1) Cpn
- (c) As van verbindingen
 - (1)

Bijlagen: Legeringsoleaat
Verkeersplan

Verzendlijst C

Waarmerking:
S-3
J. BIJL.

De Kolonel der Infanterie,
Regimentsgevechtsgroepcommandant
w.g. J. HAK.

GEHEIM.

Aantekeningen bij bivakbevel

Par 2a

Een rggr wordt als A doel beschouwd

Spreiding van de odln van een rggr daarom noodzakelijk

Minimum benodigd gebied voor bivak van een rggr: 4 × de dodelijke werkingssfeer A bom.

Benodigd gebied voor een tir cie 300 × 300 m.

Par 3c

Het verdient aanbeveling de plv c te belasten met het bivakcommando.

Par 3d

De vzg cie is niet in staat zichzelf afdoende te beveiligen zodat versterking van een tir pel doorgaans noodzakelijk is.

Par 3d

Politiewacht niet te verwarren met bivakwacht

Aangezien zij gemotoriseerd moet zijn en over radio moet beschikken is het vuurwapenbestrijdingspeloton en (of) het V en I peloton hiervoor een geschikte eenheid.

Par 3d

De vaste ordonnansenroute wordt ingesteld door de vbd off. Een jeep ord van het BK rijdt deze route 1 × per 4 of 6 uren aan te geven door vbd off.

Hij bezoekt daarbij alle odln in het bivak voor post.

Par 3d

Bivakwachten behoren behoorlijk te zijn ingericht

Zij moeten ook beschikken over telefoon, radio en vervoer

Zij moeten duidelijk zijn aangegeven

Zij hebben een taak als omschreven in VS 1120 pnt 42 ev

Daarnaast moeten zij controle uitoefenen op de naleving van orders in het bivakbevel (voor zover van toepassing)

Sterkte normaal is een groep met een officier als commandant

Par 3d
Patrouillegang wordt geregeld door de aangewezen onderdelen ieder voor zijn gebied

Reg S 2 ontvangt oleaat patrouilleplan

Par 3d

Luchtwachter is bij voorkeur dubbelpost, welke tevens bij een .50 mitr kan zijn opgesteld

Hij heeft telefonische verb met de wacht, een kijker en een vlag

Par 3d

Ieder onderdeel moet een alarmopstelling hebben. Iedereen moet weten waar het is, de weg erheen en wat te doen in geval van alarm

Par 3g

Latrines voorzien van afrastering. Latrines niet te ver van de tenten, maar minstens 100 m van de keuken

Stortplaatsen vuil per cie

Corveeploeg voor schoonhouden terrein Inspecties in keukens en messes door c gnk cie

Voor de nacht: Urinoir-gaten naast elke tent (biscuitblik), warm water verstrekken voor scheren met behulp van elektrische dompelaars.

Twee maal daags latrines met grond bestrooien.

Par 4

De zaken, die het eerst geregeld moeten worden bij het betrekken van een bivak zijn o.a.

- 1) water (drinken en wassen; tijd benodigd om het aan te voeren).
- 2) Voorraden (hoe, wanneer en waar te verkrijgen).
- 3) Verkeersregeling (is het nodig? Waar posten plaatsen).
- 4) Corvée (Werkploegen instellen. Water, onderhoud wegen, schoonhouden bivak, latrines e.d.).

Niet alleen instructies uitgeven HOE het moet maar IEMAND aanwijzen om het uit te voeren!

Besluit

De cn van de onderdelen aan wie door de rggr Staf een bepaald legeringsgebied is toegewezen zijn verantwoordelijk voor alles in hun gebied. Zij moeten, rekening houdend met orders van boven, regelingen treffen voor bewaking, verkeer, hygiëne en het in staat van verdediging brengen van hun gebied. Zij zijn verantwoordelijk voor het plaatsen van borden verwijzende naar het onderdeel. Legering uitzoeken zo mogelijk droog, op gras en uit de wind. Bossen met lage begroeiing, omgeploegde grond e.d. zoveel mogelijk vermijden. Is er keuze in grondsoort kies dan zand boven klei.

De wegen naar en in het legeringsgebied zijn zeer belangrijk. Het zal dikwijls nodig zijn om wegen te verbeteren en te onderhouden. Hoewel een toegewezen legeringsgebied groot kan zijn, is lang niet alle terrein geschikt voor legering.

Houd het onderdeel zoveel mogelijk bij elkaar in de nabijheid van een weg. Maak de legering echter niet te bekrompen want in geval van regen zullen de troepen dan in een modderpoel komen te zitten. Zoek de gulden middenweg.

In de oorlog doet men hetgeen men kan met hetgeen men weet; om weinig te kunnen moet men veel weten.

Maarschalk Foch.

De verdediging van voorpost Arsenal

door de B.-compagnie van het 38e regiment infanterie
(„The Rock of the Marne”)

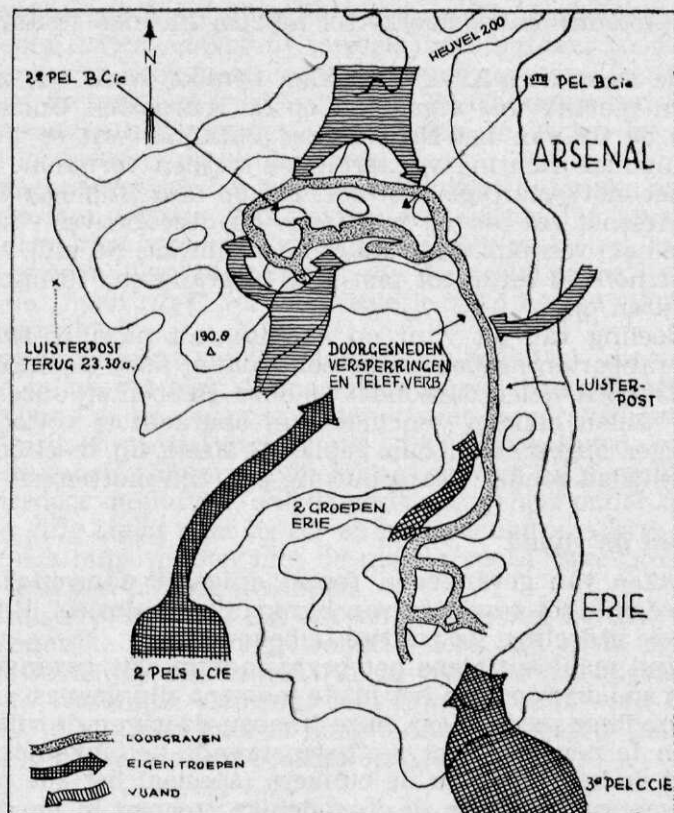
door W. H. VERBEEK, *Kapitein der A.A.T.*

De verdediging van de voorpost Arsenal is een voorbeeld uit de „kleine oorlog” in Korea. Het volgende relaas is ontleend aan aantekeningen, briefingnotes, ooggetuige-verslagen en conclusies, naar aanleiding van de volgende gebeurtenissen.

In de nacht van de 23e December 1952 tussen 2345 en 2400 uur, werd de voorpost Arsenal door eenheden van drie versterkte Chinese Infanterie Cien aangevallen. Voor zover bekend, maakten deze vijandelijke Compagnieën deel uit van de troepen, die de stellingen bezetten op de T bone hill, tegenover het vak van het 38e. Vermoedelijk lieten daarom de aanvallende groepen een deel van hun manschappen en materieel in de stellingen achter om deze bezet te houden. De aanval bestond uit een op bataljonsniveau „geplande” onderneming, zij werd door enkele groepen ondernomen, die langs verschillende wegen oprukten, het tijdschema en de uitvoering waren (aanvankelijk) tot in de perfectie geregeld.

De situatie aan onze kant

De voorpost Arsenal werd verdedigd door het 1ste en 2de peloton van de B Cie (zie schets), versterkt met automatische wapenen, terugstootloze vuurmonden en vlammenwerpers. De B Cie had slechts twee dagen tevoren de posities overgenomen. Ter beveiliging waren twee luisterposten geplaatst, één ten Westen en één ten Zuidoosten in de verbindingsloopgraaf van Arsenal naar de achterwaarts liggende voorpost Erie. Het uur voorafgaande aan uur U (2345) waren de inkomende artillerie- en mortievuren licht en verspreid en gaven geen enkele aanwijzing omtrent de op handen zijnde aanval. Het tussen 17 en 23 December afgegeven vuur was wel regelmatig doch onbeduidend. Enige bressen werden geslagen in de draadversperringen aan de Noordzijde en de Westzijde (2e pelotonssector) van Arsenal. Voorts werden enige bunkers en observatieposten beschadigd. De ochtend van de 23e December hadden beide Pelotonscommandanten hun sectoren geïnspecteerd en dus een indruk van hun opstellingen en het terrein verkregen. Een uur vóór de aanval te 2230 uur, meldde het Nederlandse Bataljon (dat rechts van de 1ste Bataljon in stelling lag), dat een groep van 20 Chinks van heuvel 200 (zie schets) in de richting van Arsenal trok; tezelfder tijd werden ook uit andere inlichtingsrapporten gegevens ontvangen, dat de mogelijkheid van een aanval zeer waarschijnlijk was. De regiments CP gaf deze inlichting onmiddellijk door aan beide pelotons. Het 2de peloton (linker) maakte zich na ontvangst van het bericht gevechtsklaar, zelfs de bajonetten werden opgezet. De Commandant van het 1ste peloton (rechts) nam het bericht voor kennisgeving aan, waardoor dit peloton aanvankelijk werd verrast.

De aanval

De vijand naderde onze stellingen uit Noord, Zuidwest en Oost.

Een groep baande zich een weg door de versperring aan de Oostzijde van de verbindingloopgraaf tussen Arsenal en Erie, begaf zich in de loopgraaf en werkte zich door het loopgravenstelsel in Noordelijke richting.

Een tweede groep viel de posities uit het Noorden aan.

Een 3de groep bewoog zich op het zogenaamde „Chogie Trail” op de Zuidelijke helling van Arsenal, doch werd later meer Westwaarts waargenomen, aangenomen wordt, dat deze uit het Westen aanviel.

Een 4e groep maakte eerst contact met een Nederlandse patrouille tussen Erie en de voorpost Yoke. Vermoedelijk was dit een blocking force, die de vijand wel meer gebruikte om versterkingen, die zij ditmaal uit Oostelijke richting verwachtten, te beletten te hulp te komen. Toegegeven moet worden, dat de verrassing aan de zijde van alle aanvallende groepen was. Aanvankelijk werd weinig tegenstand geboden en de vijand bezette een deel van onze stellingen met meer resultaat, dan waarop hij had mogen rekenen, daar de aanval niet door een voorbereidende beschieting was voorafgegaan. Tijdens de aanval maakte de vijand gebruik van bangalore torpedoes (een soort pijpladingen), de versperringen bleken geen beletsel te zijn en de vijand was in staat zich

(zonder vuursteun) onopgemerkt tot aan en in onze stellingen te be-
geven.

Toen de aanvallers Arsenal hadden bereikt, werd een zeer intens
artillerie- en mortiervuur afgegeven op de voorposten Uncle en Yoke,
alsmede op de CP van het Nederlandse Bataljon, wat er wederom op
wijst, dat uit deze richting versterkingen werden verwacht. Bovendien
deed zich het merkwaardige feit voor, dat op hetzelfde ogenblik, dat de
vijand op Arsenal zat, de vij mortieren op deze heuvel vuur afgaven
met een snelheid van plm. 25 granaten per minuut. Na plm. 10 minuten
viel de vuursnelheid terug tot plm. 5 à 10 granaten; 15 minuten later
hield het vuren op.

De bedoeling van dit vuur op Arsenal valt moeilijk te begrijpen,
daar latere rapporten hebben aangetoond, dat er meer slachtoffers onder
hun eigen troepen vielen dan onder de onze. Hebben zij onze mensen in
de bunkers willen houden, teneinde hun opdracht te voltooien? Is de
vijand vlugger opgeschoten dan gepland? Heeft hij te elfder ure zijn
plannen gewijzigd zonder waarschuwing aan zijn mortieren?

De opzet van de vijand

Het maken van gevangenen (opzet duidelijk aanwezig).

Vermoedelijk het vernielen van bunkers en materieel. Blijkbaar lag
het niet in de bedoeling, de posities te behouden.

De vijand maakte tijdens het beginstadium drie gevangenen. Ach-
teraf gezien zou dit voor hen het juiste moment zijn geweest het gevecht
af te breken. Twee reacties van onze troepen dwongen de vijand andere
maatregelen te nemen. Want niettegenstaande het inkomend mortier-
vuur verliet de bezetting van de bunkers (speciaal het 2de peloton) de
schuilplaatsen en bestookte de vijandelijke troepen in en op de loop-
graven. De vijand leed aanzienlijke verliezen door handgranaten, lichte
wapens en bajonetten! Op de tweede plaats mengde de eigen artillerie
„the steel behind the rock” zich in de strijd. Behalve een enorm aantal
lichtgranaten, werd een muur van vuur om de aangevallen posities ge-
legd, waardoor een eventuele terugtocht wel buitengewoon gevaarlijk
werd. In dit stadium verkoos de vijand op Arsenal te blijven, verster-
kingen op te roepen (bericht werd onderschept) en hierop te wachten.
Hoewel deze versterkingen bij herhaling gevraagd en beloofd werden,
kwamen zij nooit. En door het artillerievuur en door de zich steeds meer
van zijn taak kwijtende infanterie leed de vijand steeds meer verliezen.
4 Uur na het begin van de aanval trok de vijand terug. Een aanvankelijk
succes was op een behoorlijk pak slaag uitgelopen. Alleen in de loop-
graven en hellingen rond Arsenal bleven 117 getelde dode Chinks achter.
Hun totale verliezen, ook door het artillerievuur tijdens de terugtocht
worden inclusief gewonden op plm. 650 man geschat.

Wat het tweede gedeelte van hun opzet betreft, zij slaagden er in
enige bunkers en wapens te vernielen, mede door het gebruik van mede-
gebrachte granaatwerpers en springmiddelen.

Nu de situatie bij de eigen partij. De vijand naderde uit vier rich-
tingen. De Oostelijke groep werkte zich door de draadversperringen
en bevond zich al in de loopgraven voordat zij werd ontdekt.
De Zuidwestelijke groep was reeds door de versperring en kort voor de
loopgraven, toen in het nevenpeloton werd gevuurd als sein voor de

aanval, tegelijkertijd werd zij in en om de stellingen ontdekt. De beide andere groepen (West en Noord) werden reeds ontdekt vóór zij door de draadversperringen heen waren en onder vuur genomen (een mitrailleur haperde juist toen er een groep van plm. 30 Chinezen naderde!). Ontdekt zijnde renden alle vijanden naar voren en waren binnen enkele minuten in loopgraven, op bunkers enz.

De manschappen van het 2e peloton (linker) begonnen onmiddellijk na het alarm met posities te betrekken en een gevecht van man tegen man. Vijanden, die gewonden of buitgemaakt materieel trachtten te evacueren, werden beschoten. Dank zij de grote paraatheid van dit peloton en de „flash fires” van de artillerie werd het de vijand hier wel benauwd gemaakt.

De pelotonssegeant van het 1e peloton (rechter), die van zijn PC geen enkele inlichting over de mogelijke aanval had gekregen, merkte pas dat de vijand er was, toen er in een van de loopgraven een burp-gun werd afgevuurd. Hij verliet de pelotons CP en waarschuwde elke bunker. Hoewel hij de gehele pelotonssector afging ontving hij nergens antwoord en kreeg hierdoor de indruk, dat de positie al geheel onder de voet was gelopen. Hij ging terug naar de CP en belde de outpost Erie op om versterkingen. Als hulp werden met de meeste spoed twee groepen onder commando van een officier gezonden.

Nu de luisterposten. Bij het ontvangen van het bericht van alarm, werd de Westelijke post teruggetrokken, deze had niets bijzonders te melden. De Oostelijke luisterpost (in de verbindingsloopgraaf) hoorde geluid uit de Westelijke richting, deze bijzonderheid werd echter niet doorgegeven. 15 Minuten daarna hoorde deze post vuren (burp-gun) en keerde daarop terug naar de posities op Arsenal.

Alarmering en luisterposten

Bewezen werd hier opnieuw het grote voordeel, dat de aanvaller bezit om de tijd van de actie te bepalen. De verdediger, die moet afwachten, kan niet *bij voortduring* de energie en waakzaamheid opbrengen, die nodig zijn aan een onverhoedse aanvaller in het beginstadium doeltreffend weerstand te bieden. Hoewel waarschuwingen voor de op handen zijnde aanval waren gegeven, werd hier niet overal op gereageerd (C-1ste peloton). Nodig is een juiste waarschuwing enige minuten voordat de vijand binnen ons schootsbereik komt. De enige manier om deze waarschuwing te verkrijgen is door luisterposten. Dit systeem faalde op Arsenal. Eén werd er uitgezet, maar later ingetrokken omdat de PC meende, dat deze onder de voet zou worden gelopen.

De andere, in de verbindingsloopgraaf zat zo diep, dat het onmogelijk was te luisteren of waar te nemen. Het was bekend dat deze vijand door groot lichamelijk ongemak te trotseren en door een onuitputtelijk geduld uit te oefenen zonder te worden ontdekt, gehele bataljons tot op enkele meters van onze stellingen kon brengen.

De vijand was reeds in de loopgraven voordat een deel van onze mensen zich realiseerde wat er aan de hand was. Hoewel onze troepen zich snel herstelden en de slag wonnen, moet worden toegegeven, dat onze automatische wapens geen enkele rol speelden.

Het is derhalve noodzakelijk, dat in soortgelijke gevallen het volgende in acht wordt genomen:

1. efficiënt werkende luisterposten, soepel systeem, veelvuldig aflossen;
2. in de pelotons, behalve sound-powers, een eenvoudig alarmsysteem wordt ontworpen, waarbij iedere man op juiste en snelle wijze wordt gewaarschuwd;
3. alle gegevens, die over de vijand worden verkregen ten aanzien van zijn waarschijnlijke bedoelingen, onmiddellijk aan iedere man worden doorgegeven;
4. na aflossing de nieuwe commandant zich zelf en zijn troep ten spoedigste op de hoogte stelt van alle bijzonderheden. Plannen moeten worden gemaakt hoe te handelen indien de vijand een deel van de posities tijdelijk onder de voet zou lopen. Ook het gebruik van contrôlelijsten (zie het artikel van de 1e Lnt. Gramberg in De Militaire Spectator van Januari 1954).

Wapens

Diverse automatische wapens weigerden op kritieke momenten, dit was in de eerste plaats het gevolg van inkomende artillerie- en mortiergranaten, waardoor stof en vuil op wapens en munitie viel.

Meerdere aandacht moet worden besteed om de wapens gevechtsklaar te houden, verbetering van wapenopstellingen, gebruik van oude lappen, zeildoek enz. ter bescherming van vitale delen.

Vlammenwerpers

De permanent op Arsenal geplaatste vlammenwerpers werden tijdens deze actie niet gebruikt. Toen de aanval begon bleek bij het 2e peloton, dat de verbindingsslang door inkomend vuur was afgesneden. Later in het gevecht explodeerde het gehele geval, maakte enige slachtoffers en maakte een gedeelte van de loopgraaf voor enige tijd onbruikbaar. Bij het 1e peloton bleek het apparaat ook te zijn beschadigd en niet te gebruiken.

Het is derhalve niet raadzaam vlammenwerpers op voorposten te plaatsen. Het blootgesteld zijn aan vijandelijk vuur, de all-round infiltratie tactiek van deze vijand en het gevaar van het gebruik bij het gevecht op korte afstand doen het tactisch voordeel van dit wapen verloren gaan. Draagbare vlammenwerpers, waarmee gemakkelijk te manoeuvreren is, zouden daarentegen van groot nut zijn geweest.

Handgranaten

Tijdens deze actie werd bewezen dat het nutteloos is handgranaten in de onderkomens te bewaren. Zij moeten „voor het grijpen liggen” in de loopgraven en gevechtsoopstellingen. Hiervoor moeten bepaalde plaatsen worden aangewezen, elke man moet precies die plaatsen weten te vinden. De diverse soorten moeten gescheiden worden gehouden.

Bunkers

Gedurende deze actie hadden diverse manschappen de gelegenheid vijanden te doden. Verschillende gevechtsoopstellingen hadden evenwel een dermate slecht schootsveld, dat zij daartoe niet in staat waren. Noodzakelijk is, dat iedereen een goed schootsveld heeft en dat dit ook terdege wordt gecontroleerd.

Voorts bleek, dat de eigen verliezen (in verhouding tot de vijand gering) in hoofdzaak bestonden uit personeel, dat de woonbunkers niet had verlaten.

Het is een natuurlijke, menselijke eigenschap om bescherming te zoeken, men loopt echter op deze wijze grote kans om met handgranaten of granaatwerpers buiten gevecht te worden gesteld. Elke man moet worden ingepompt, dat een bunker in een onder de voet gelopen stelling een dodenhuis is en de enige kans om het er levend af te brengen en de zege te behalen is de vijand tegemoet te treden op of in de loopgraven, op de bunkers met alle ter beschikking staande middelen.

Verbindingen

Kort nadat de vijand aanviel, werden de telefoonverbindingen door hem afgesneden. Het laatste telefoonbericht dat doorkwam, was een verzoek van de C-1ste peloton (rechter) om flash fires, toen in de draadversperringen aan de Noordzijde een Trip flare was afgegaan. De radioverbindingen werkten goed, elk peloton beschikte over 1 PRC 10.

Versterkingen

De naar Arsenal gezonden versterkingen hebben geen groot aandeel in de strijd meer gehad. Zij hebben slechts deelgenomen aan de zuiveringsactie.

Gezonden werden: 2 groepen van het 3de peloton B Cie. Erie werd op zijn beurt versterkt met 1 peloton van C. Cie. De L. Cie van het reserve-bataljon werd ter versterking gezonden, en loste de twee pelotons van B Cie op Arsenal af. De rest ging terug in reserve.

Ik wil besluiten met de slotopmerking van de S 3 van 38 RI. De actie op Arsenal werd door de mannen van de B Cie op prijzenswaardige wijze gevoerd, niettegenstaande de verrassing die de vijand in den beginne bereikte. Persoonlijke heldenmoed en gemeenschappelijk optreden waren „outstanding”. De gemaakte opmerkingen zijn derhalve in geen enkel opzicht gedaan om aan de B Cie en 1ste Bataljon afbreuk te doen. De bedoeling is slechts om op bepaalde punten de nadruk te leggen en te leren van de gemaakte fouten opdat deze in de training de aandacht kunnen hebben en bij eventuele volgende soortgelijke acties de vijand nog harder zal worden geraakt.

BETALING ABONNEMENT

1e KWARTAAL 1956

Tot 7 Januari a.s. bestaat gelegenheid het abonnement voor het 1e kwartaal 1956 à f 3,— te voldoen per postwissel of door overschrijving op postrekening No. 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V. met vermelding: „abonnement De Militaire Spectator, 1e kwartaal 1956”.

Wie na 7 Januari gireert is f 0,25 incassokosten verschuldigd, daar dan de kwitanties in omloop zijn.

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V.
ZWARTEWEG 1, DEN HAAG

Kan men zich verdedigen tegen psychologische oorlogvoering?

door P. J. HOUTZAGERS, Kapitein der Infanterie

I. Alvorens deze vraag te kunnen beantwoorden dienen we ons eerst te bezinnen op *het doel, de middelen en de mogelijke uitwerking* van de vijandelijke psychologische oorlogvoering.

Het doel

Van oudsher heeft revolutionaire propaganda er zich op toegelegd wiggen te drijven waar dit maar mogelijk was. Door insinuatie, aantijgingen en „onthullingen” tracht men tweespalt te zaaien en te vergroten. Een uitstekende voedingsbodem hiervoor zijn verschijnselen als ontevredenheid met bestaande toestanden; bittere armoede, waaruit men bijkans geen uitweg meer ziet; grote verschillen in welstand tussen de verschillende maatschappelijke klassen; corruptie — al dan niet vermeend — en misstanden in het bestuur van de staat e.d. Ook een volk, dat weinig geneigd is zich opofferingen te getroosten kan een doelwit vormen, daar de leden van een dergelijke maatschappij spoedig de mening raken toegedaan, dat hun door bepaalde overheidsmaatregelen onrecht geschiedt.

De revolutionaire propaganda nu, vertekent en buit dergelijke toestanden uit, wijst „schuldigen” aan, waardoor achterdocht, twijfel en onderling wantrouwen welig kunnen woekeren. Dit ondermijnt de geestelijke weerstand, hetgeen onvermijdelijk zijn terugslag heeft op de fysieke krachtsinspanning.

TARGET — THE MIND

THESE ARE THE OBJECTIVES OF ENEMY PROPAGANDA

TO CONVINCE YOU THAT WE CANNOT WIN
TO CREATE DISUNITY AND DISSATISFACTION
TO DESTROY YOUR FAITH IN OUR COUNTRY
TO INDUCE YOU TO SURRENDER
TO DISRUPT THE UNITY OF THE FREE WORLD
TO KEEP NEUTRALS FROM JOINING US

Naast en dikwijls in combinatie met wigdrijvende propaganda maakt men gebruik van intimidatie. Een aantal min of meer recente gebeurtenissen tonen aan, dat Hitler school heeft gemaakt met zijn „diplomatie der dramatische intimidatie”.

Door goede timing van het moment waarop de geestelijke weerstand van een volk was uitgeput en het ogenblik der militaire agressie (of dreiging daarmee), bleek het mogelijk bepaalde volkeren „van hun ketenen te verlossen” zonder enig verzet.

Indien we nu onder „symbolen” begrijpen: woorden en woordsubstituten als afbeeldingen, gebaren e.d. kunnen we de tendenzen in de revolutionaire propaganda als volgt samenvatten:

1. het richten van de ontevredenheid — op welke wijze deze ook moge zijn opgewekt — tegen de symbolen en handelingen van het heersend bewind;
2. het ontwikkelen van een gunstige houding t.a.v. die symbolen, die door de (revolutionaire) oppositie worden gehanteerd;
3. het voorkomen van een te grote concentratie van vijandige invloeden tot het ogenblik waarop het succes van de revolutionaire beweging zeker is.

Bovengenoemde aspecten zijn in de thans gevoerde „Koude Oorlog” duidelijk waarneembaar.

De middelen

De doelmatigheid van een bepaald propaganda-medium geeft aan of men er gebruik van zal maken. Ons volk is volkomen vertrouwd met gedrukten, films, luidsprekers, radio en straks de televisie. De inzet van deze middelen is zonder meer zeker. In de typisch revolutionaire mentaliteit, zeker niet van fantasie en vindingrijkheid gespeend, passen ook uitstekend middelen als geruchten, fluistercampagnes, sabotage, agitatie en subversieve acties.

Hoe gevoelig ons volk hiervoor is, heeft de laatste wereldoorlog bewezen. In dit verband is het goed ook aandacht te schenken aan de collaborateur, de meeloper, die, gebruik makend van vroeger verworven invloed of prestige, in staat kan blijven de revolutionaire aanhang te vergroten en de zwakkeren tot een min of meer neutrale houding te brengen. Doordat hij met onze instelling, ons denken en ons doen vertrouwd is, kan hij ons op onze meest kwetsbare zijden aantasten.

De procureur-fiscaal typeerde dit in zijn requisitoir tegen Max Blokzijl als volgt: „... sprak hij als Nederlander tot de Nederlanders, tastte hij hen daar aan, waar hij wist, dat op dat ogenblik hun zwakke punt, hun angst, hun begin van twijfel was en in de vorm, waarvan hij als Nederlander wist, dat zij daarvoor ontvankelijk waren.”

Wij allen dienen eveneens doordrongen te zijn van het belang van een goede veiligheid.

Gesprekken kunnen belangrijke bronnen vormen voor de psychologische oorlogvoering, zelfs verhalen die van iedere grond zijn ontbloot. De tegenstander zal hierdoor in staat worden gesteld te meten wat er onder het volk leeft, het beoordelen van de algemene opinie over en reactie op gebeurtenissen, oppositionele stromingen, toespraken e.d. en eveneens de uitwerking kunnen nagaan van zijn eigen propaganda. Nieuwe acties zullen hier dan weer direct op kunnen aansluiten.

De uitwerking

Waartoe is psychologische oorlogvoering in staat? Indien deze juist wordt gevoerd, zorgvuldig wordt afgestemd op het feitelijk gebeuren en — in tijd van oorlog — nauwkeurig wordt geïntegreerd met de normale operatiën, blijkt het mogelijk:

1. het effect van politieke, sociale en militaire gebeurtenissen te vertragen, te verminderen of uit te buiten.
2. op korte termijn het moreel te drukken, waardoor de gevechtswaarde en de wil tot verzet worden verminderd;
3. door acties over langere tijdsperioden een cumulatief deprimerend effect op het moreel te veroorzaken, met het onder 2. vermelde gevolg;
4. nodeloos dienstverzuim, desertie en overgave door enkelingen en groepen te bewerkstelligen;
5. het moreel van subversieven en andersdenkenden in ons kamp te versterken en te stabiliseren.

II. Evenals bij een normale operatie, dient aan een operatie bij de psychologische oorlogvoering een beoordeling van de toestand vooraf te gaan, waaruit onze kwetsbaarheden worden opgemaakt. Dit geldt voor onze defensieve psychologische oorlogvoering in gelijke mate als voor de tegenstander bij zijn offensieve acties.

De vijandelijke propaganda-ontwerper zal antwoord willen hebben op vele vragen. Vragen aangaande onze houding, onze waarschijnlijke reactie op zijn psychologische of militaire operatie:

„Hoe staan zij tegenover deze oorlog?”

„Aan wie wijten ze de slechte gang van zaken?”

„Geloven ze in de zaak waarvoor ze vechten?”

„Hoe staan zij tegenover de bombardementen op hun grote steden?”

„Hoe houden ze zich onder langdurige artillerie-beschietingen?”

„Hoe zal hun reactie zijn op een gerucht, dat wij van atoomwapenen gebruik maken?” etc. etc.

Uit het karakter van deze vragen kunnen we afleiden, dat de factoren die van invloed zijn op het moreel in grote trekken kunnen worden ondergebracht in twee groepen:

— van materiële en/of fysieke aard;

— van psychische of ideologische aard.

Een scheidingslijn tussen beide groepen is nauwelijks te trekken. Ontevredenheid over het eten, dat bijv. na een zware aanval verstrekt wordt, kan een reactie zijn op de psychische spanning, waarin men vóór en gedurende deze aanval heeft verkeerd.

Omgekeerd kunnen tekorten en tekortkomingen in de materiële voorzieningen er toe leiden, dat het vertrouwen in de leiding ernstig wordt geschaad en sommigen zullen gaan twijfelen aan de juistheid van de doelstellingen, waarmee men de oorlog is ingegaan.

Overeenkomstige vragen zijn te stellen t.a.v. de houding van de burgerbevolking. De psychologische oorlog, gericht op onze burgerbevolking, heeft direct invloed op het moreel van de strijdkrachten. Revolutionaire propaganda zal zeker trachten een wig te drijven tussen volk en leger, hopende het leger te isoleren door een vertroebeling van de verstandhouding en het begrip tussen het volk en zijn leger. De krijgsmacht dient gedragen te worden door de morele steun en de

waardering van de burgers. Dit eist reeds nu een houding van wederzijds begrip en respect.

Populariteit van het leger — daarvan zijn genoeg voorbeelden — behoeft niet te ontfaarden in „militarisme”, „aanbidding van Mars” of „ongezonde romantiek” om slechts enkele geijkte gemeenplaatsen te noemen.

Gelet op het wigdrijvend aspect van revolutionaire propaganda komt een ander probleem naar voren dat in tijd van oorlog of oorlogsgevaar de aandacht verdient: de wijze waarop volk en krijgsmacht dan moet worden ingelicht en voorgelicht.

Door verlofgangers, brieven, couranten, tijdschriften, radio-uitzendingen blijft er contact tussen beide groepen bestaan.

Tenzij men ernstige nadelige gevolgen voor het moreel van een dier groepen wenst te riskeren, is het een grote tekortkoming de ene groep onkundig te laten of slechts ten dele in te lichten over de omstandigheden, ontwikkelingen, handelingen, ondervindingen en gevoelens van de andere.

Dit kan leiden tot een lawine van geruchten en onware berichten, die men niet meer kan bestrijden en waardoor het vertrouwen in de leiding wordt gereduceerd. Een dergelijke gelegenheid zou ook de tegenstander zeker niet voorbij laten gaan zonder te pogen het wantrouwen aan te wakkeren. Uit de laatste oorlog zijn gevallen bekend, dat de van het Russische front met verlof komende Duitse soldaat volkomen onbekend bleek met de uitwerking der Geallieerde bombardementen. Evenzo bleek de burger niet te weten, dat de „frontverkortingen” in de meeste gevallen neerkwamen op een overhaaste terugtocht om het tekort aan reserves of anderszins te dekken.

De Geallieerde propaganda sloeg ogenblikkelijk op deze situatie aan, lichtte beide groepen over elkaars omstandigheden in, daarbij door suggestieve vragen, insinuatie e.d. de vonk van wantrouwen in het Naziregime aanblazend.

III. Tegenmaatregelen

1. Het bovenstaande wettigt de conclusie, dat de verdediging in de psychologische oorlog een nationale zaak is. Het beleid dient te berusten bij een centraal orgaan, uitvoering bij aparte organen voor de burgerbevolking en de strijdkrachten. De structuur van de militaire samenleving alsmede de omstandigheden waaronder een leger moet opereren brengen mede, dat de voorlichtingsmethoden op bepaalde punten zullen afwijken van die van de burgersector. Capaciteit en samenstelling van eerdergenoemd centraal orgaan, evenals van de uitvoerende organen, moeten dusdanig zijn dat een soepel beleid kan worden gevoerd. Een beleid dat voortdurend kan worden aangepast aan de steeds wisselende omstandigheden, voortkomend uit 's vijands propaganda en andere activiteiten.

Zulks vereist een voortdurende analyse van de publieke opinie, een vooruitziende blik, fantasie en een goed reactievermogen. De snelle en plotselinge aanval, waartoe vooral een autoritair geregeerde mogendheid in staat is, dient door een snelle ripost of voorsteek te worden gekeerd.

2. Evenmin als bij een normale verdediging kan men in de defensieve psychologische oorlogvoering de principes veronachtzamen, die

in het algemeen voor een verdedigend gevecht gelden. Ook hier is de verdediging een phase in het gereedmaken voor de aanval. Evenzo moet de verdediging een offensief karakter dragen. Dit dwingt ons, ons voor te bereiden op het offensief, om dit te kunnen lanceren op het ogenblik dat dit ons mogelijk is en ons goed dunkt. Daarnaast noodzaakt het ons acties te ondernemen om het resultaat van de vijandelijke acties te nihileren (de tegen-aanval dus) en het voor ons belangrijke terrein, waar een vijandelijke aanval succes kan hebben tijdig „ideologisch te bezetten” en op een verdediging voor te bereiden.

3. Voor de Krijgsmacht ligt het zwaartepunt in de defensieve psychologische oorlogvoering bij *de Voorlichting*. Deze kan echter niet beperkt blijven tot het zonder meer verstrekken van nieuws en inlichtingen. Het is ten enen male onmogelijk de soldaat een grote hoeveelheid feiten voor te leggen, de interpretatie aan hem over te laten en vervolgens de wens te koesteren dat hij hieruit altijd juist datgene zal opmaken, wat wenselijk is. Een bepaalde selectie zal plaats moeten vinden. Bovendien moet het materiaal zo worden voorgedragen en gerangschikt, dat de belangstelling wordt gewekt en het geheel overzichtelijk en begrijpelijk wordt. Het is dan ook niet mogelijk bij de voorlichting de factor beïnvloeding, zoals die ook bij propaganda tot uiting komt, geheel uit te sluiten.

De voorlichting dient er op gericht te zijn de soldaat bewust te maken en te overtuigen van de werkelijke waarden en idealen waarvoor hij zijn opofferingen brengt.

Wel duidelijk komt dan de noodzaak tot een harmonische verhouding tussen voorlichting, goede welstand en ontwikkeling tot uiting. De uitslag van zijn eigen critische vergelijking tussen werkelijkheid en datgene, wat men hem daarvoor — d.m.v. propaganda bijvoorbeeld — in de plaats wil doen stellen zou fataal zijn voor zijn moreel. Hij zal moeten begrijpen dat het niet uitsluitend uit materiële, doch veel meer uit ideële motieven is, waarom wij ons tegen agressie verzetten. Zo de voorlichting goed wordt gevoerd *immuniseert* men de man tegen al de ideeën, tegen de gehele ideologie, die de tegenstander hem tracht op te dringen en zal deze voorlichting hem worden tot een kompas in de algemene twijfel en onzekerheid, waaraan hij zal worden blootgesteld. *De commandant* zal ernaar moeten streven zijn troep immuun te maken en deze immunisatie te onderhouden. Dit zal slechts mogelijk zijn bij een hoog moreel. Ogenblikkelijk komt hier naar voren het belangrijke aandeel dat de Geestelijke Verzorging in deze toe zal vallen en evenzo de taak voor het thuisfront en de burgerlijke voorlichtingsorganen.

Ook voor de strijd in het fysieke, materiële vlak is *de commandant* de originator. Er zijn redenen voor zware verliezen, een falende verpleging, het uitblijven van post e.d. Indien de commandant deze niet uiteenzet, zal de vijandelijke propagandist al te gewillig blijken deze taak over te nemen. Hij vindt hier immers zijn thema's voor het opscheppen:

„Waarom langer vechten voor een incompetente regering?”

„Weerloos overgeleverd aan een commandant, die zijn vak niet verstaat!” etc.

Hiertegen past een sobere, eerlijke uiteenzetting over de feiten *door de eigen, vertrouwde commandant*, die hiermede zijn ondergeschikten deelgenoot maakt van de achtergrond. Dit herstelt het vertrouwen

in de leiding en geeft de man een inzicht in het totale beeld. Ook voor het argument „geen commentaar uit veiligheidsoverwegingen” toont de man begrip, mits dit niet ontaardt tot een passe-partout om alle mogelijke fouten te bedekken.

4. **Physieke afweermaatregelen**

Teneinde te voorkomen, dat de vijandelijke propaganda onze troepen bereikt, zijn een aantal afweermaatregelen mogelijk. Dergelijke maatregelen zijn:

1. het verbod om vijandelijke pamfletten te verzamelen, van de inhoud kennis te nemen of ze als souvenir te bewaren.
2. het verbod om vijandelijke radiouitzendingen te beluisteren dan wel dergelijke uitzendingen door middel van stoorzenders of door in beslagname van ontvangtoestellen te hinderen.
3. vijandelijke luidsprekers door artillerie en mortieren te laten neutraliseren, dan wel het luisteren naar dergelijke oproepen en uitzendingen tegen te gaan door de soldaten opdracht te geven buiten de reikwijdte te gaan (bv. in de onderkomens) of ze op te dragen door het maken van lawaai (of zingen) de oproepen onverstaanbaar te maken.

Over het algemeen zijn dergelijke maatregelen niet aan te bevelen. Terwijl het enerzijds zeer moeilijk — zo niet onmogelijk — zal zijn het opvolgen van deze geboden te controleren, zal anderzijds de soldaat het als een teken van zwakte zien.

Hij zal van mening zijn, dat indien wij even vast in onze schoenen staan als wij altijd tegen hem hebben verteld, we niet voor de vijandelijke argumenten bezorgd behoeven te zijn. Uiteraard kunnen zich omstandigheden voordoen, dat het nemen van dergelijke maatregelen niet kan worden voorkomen. Kan men er derhalve niet veel tegen doen dat de vijandelijke propaganda onze troepen bereikt, wèl dient er tegen te worden gewaakt, dat deze propaganda door bepaalde — veelal niet eens kwaadwillende — elementen in het onderdeel wordt verspreid. Meestal zal dit plaats vinden in de vorm van geruchten of fluistercampagnes, waarop dan practisch geen contrôle meer mogelijk is. Hier is in het bijzonder voor de onderofficieren een taak weggelegd.

5. **Tegen-propaganda (het „debat” met de tegenstander)**

Tegen-propaganda is zeker niet in eerste aanleg defensief, vooral niet indien deze propaganda gericht is op de vijandelijke bevolking. Het voeren van tegen-propaganda eist snelheid in het opsporen van de zwakke punten in het vijandelijk betoog en een snelle reactie om deze kwetsbaarheden direct aan te vallen. Hierdoor wordt niet alleen de betreffende vijandelijke actie verzwakt of teniet gedaan, doch tevens juistheid en betrouwbaarheid van **toekomstige** vijandelijke beweringen in twijfel getrokken. Het is geenszins uitgesloten dat een scherp gevoerde tegen-propaganda het door de tegenstander eerder bij onze troepen verworven vertrouwen geheel vernietigt. Tegen-propaganda is echter een precare zaak, daar het dikwijls niet mogelijk is de tegenstander op een zodanige wijze van replek te dienen dat onze troepen hierdoor overtuigd worden. Het is eveneens niet uitgesloten dat door tegen-propaganda juist de aandacht op een onderwerp wordt gevestigd, dat wellicht anders snel en geheel in het vergeetboek zou zijn geraakt. Dit heeft er

toe geleid alleen dan tegen-propaganda te voeren, indien een slechte indruk persé dient te worden uitgewist.

Tegen-propaganda is in feite het ontzenuwen van de vijandelijke argumenten door deze met tegen-argumenten te weerleggen. Een soort debat, doch dan niet gevoerd om de tegenstander, doch om de toehoorders te overtuigen. Waar de vijandelijke propagandist de laatste is om zich te laten beïnvloeden, heeft het geen enkele zin het woord tot *hem* te richten.

Men dient daarom zijn bewijzen voor te leggen — evenals hij heeft gedaan — aan de toehoorders, die uiteindelijk moeten uitmaken wie „gelijk” heeft. Hoewel tegen-propaganda niet als wapen in de hand van de troepencommandant gesteld zal worden, kan hij zich bedienen van dezelfde methoden om bij zijn troep de vijandelijke propaganda te ontzenuwen.

Hij dient hierbij te bedenken, dat feiten uitsluitend door feiten weerlegd kunnen worden.

De volgende methoden kunnen worden toegepast:

- a. Indien de gevolgen van bepaalde, voor ons nadelige gebeurtenissen tijdig onderkend en overzien worden, moeten onze troepen een en ander in de juiste proporties *van ons horen, vóór de tegenstander hiertoe de gelegenheid heeft gehad.*

Gebeurt dit niet, dan worden we gedwongen tegen te spreken, hetgeen door vele toehoorders met de gemeenplaats „qui s'excuse, s'accuse” wordt afgedaan.

- b. Uitsluitend in noodgevallen, indien het een bijzonder belangrijk onderwerp betreft en geen andere methode gevolgd kan worden, mag de vijandelijke bewering rechtstreeks worden tegengesproken.
- c. Zo mogelijk moeten de vijandelijke aantijgingen worden weerlegd door voorlichting over onderwerpen die in schijn weinig met de hoofdzaak te maken hebben, doch in feite deze rechtstreeks aantasten.

Ter illustratie een voorbeeld uit de laatste wereldoorlog:

De van Duitse zijde geuite beschuldiging, dat de Geallieerden hun krijgsgevangenen slecht en in strijd met de Conventie van Genève behandelden, werd weerlegd door o.m. pamfletten te distribueren, waarop (phonetisch) „a five minutes' course in English” was aangebracht.

Hierop kon een Duits soldaat vinden, hoe hij — eenmaal krijgsgevangene zijnde — in het Engels om medische hulp, voedsel, sigaretten e.d. kon vragen.

- d. Soms bestaat er de mogelijkheid de tegenstander te overstemmen door van hem feiten te openbaren, die een grotere indruk op de troep nalaten, dan de vijandelijke argumenten (vgl. de door de Duitsers ontketende „Katyn actie”).
- e. In andere gevallen kan worden getracht de uitwerking van de vijandelijke aanval te beperken:
 - door de nadruk te leggen op de voor ons belangrijke (gunstige) gedeelten.
 - door z.m. te insinueren, dat de tegenstander bepaalde feiten heeft achter gehouden, daar deze voor hem uitgesproken ongunstig waren.
 - door het geheel om der waarheidwille kort te vermelden.

6. De aanval op de vijandelijke propaganda-techniek

In de meeste gevallen zal het mogelijk blijken de vijandelijke propaganda-techniek te analyseren. Practisch elke propagandaboodschap is opgebouwd uit een of meerdere technieken als: simplificatie, testimonia, insinuatie of nostalgie.

Door de militair op populaire wijze op deze technieken opmerkzaam te maken, zo mogelijk met gebruik van voorbeelden uit het dagelijks leven van reclame- en advertentie-techniek, zal men het kritisch luisteren stimuleren.

De indruk van „spontaneïteit”, van „uit het hart” te spreken, die elke propagandist gaarne wil maken, zal hierdoor aanzienlijk worden verminderd. Zoals het weten hoe een bepaalde schotel is bereid dikwijls een ten volle genieten in de weg staat, kan ook het onthullen van een „propaganda-recept” het erin geloven beperken.

7. Bijzondere acties en geruchtenbestrijding

Een belangrijke mogelijkheid tot beïnvloeding zit ook in de „Bijzondere acties”. Voor de defensieve psychologische oorlogvoering schuilt hoofdzakelijk het gevaar in de kettingreactie van „sterke verhalen”, fluistercampagnes en geruchten, die van een en ander het gevolg zijn en die veelal resulteren in het verlies van vertrouwen in de eigen leiding en neiging tot paniek. Indien bijv. een bepaalde sabotage-handeling is ontdekt, is men al spoedig geneigd achter de dader bepaalde groepen te zien en aan deze groepen een zekere macht toe te schrijven. De uitwerking van „zwarte” radiouitzendingen, het optreden van subversieven en 5e colonne zal hetzelfde karakter hebben. Tijdens de afgelopen oorlog heeft dit geleid tot bijna chaotische en desastreuze gevolgen. Daar dergelijke geruchten zich zeer snel voortplanten is een snel en doortastend optreden geboden. Voor de troepencommandant zijn de volgende maatregelen aan te bevelen:

1. Geruchten dienen te worden besproken en ontzenuwd door competente, bij de troep goed bekende (onder-)commandanten.
2. Indien in een onderdeel de opsporing en analyse van geruchten aan een bepaalde functionaris is opgedragen (c.q. een „geruchtenkliniek”), dient niet deze, doch degene die „naar dienstverhouding” met het gerucht te maken heeft het gerucht te bespreken. Een gerucht bijv. over een nijpend tekort aan munitie dient door de S4 te worden besproken.
3. De tegenspraak moet zijn logisch, factueel en naar uitgebreidheid overeenkomen met het gerucht.
4. Waar in practisch elk gerucht een kern van waarheid zit, moet deze kern er uit worden gelicht en de troep verteld worden hoe en waarom uit deze kern het gerucht heeft kunnen voortkomen.
5. Bepaalde geruchten dienen niet met slagzinnen te worden bestreden, aangezien deze veelal langer worden onthouden, dan het gerucht zelve.
6. Het is onjuist en onwaar elk gerucht op het debet van de tegenstander te schrijven.

Een dergelijke lezing zou een nieuw gerucht zijn en eveneens nadelige gevolgen kunnen hebben.

8. Psychologische oorlogvoering bij oefeningen

Een ander onderdeel van de defensieve psychologische oorlogvoering is het toepassen van propaganda e.d. bij oefeningen. Hoewel de omstandigheden sterk verschillen van die op een werkelijk gevechtsveld (er is geen levensgevaar, de uitputting is minder) kan het toch zijn nut hebben.

Terwijl het moreel van de oefenende troepen wordt getoetst, raakt men tevens bekend met deze wijze van oorlogvoering.

Er zijn echter bijzonder gevaarlijke aspecten aan deze materie verbonden. Niet alleen zou men verkeerde ideeën bij de soldaat kunnen opwekken, maar tevens zouden deze ideeën dusdanig vaste voet kunnen krijgen, dat ze nauwelijks meer te verdrijven zouden zijn. Het is daarom niet een iegelijk gegeven en toegestaan deze wijze van oorlogvoering bij oefeningen toe te passen. Zulks kan uitsluitend na toestemming en in overleg met de legerleiding.

9. De realistische training

Uit psychiatrische rapporten naar aanleiding van de gevechten in de tweede wereldoorlog en Korea is gebleken, dat jonge onervaren troepen, naast een percentsgewijs hoger aantal gewonden e.d. ook op psychisch gebied geringer weerstand hadden dan ervaren fronttroepen. Dit komt eveneens tot uiting in de graad waarin zij door de vijandelijke propaganda beïnvloed kunnen worden, daar ze geneigd zullen zijn de weg van de minste weerstand te kiezen. Door een realistische training krijgt de man zelfvertrouwen en hij krijgt enig inzicht in de werkelijke gevaren van het gevechtsveld. Dit zal de neiging tot angst en paniek, die vooral door ingeebelde, onbekende gevaren in de hand worden gewerkt, beperken terwijl bovendien de man minder gemakkelijk door de vijandelijke propaganda beïnvloed wordt.

IV. Samenvatting en conclusie

1. De verdediging tegen psychologische oorlogvoering behoort tot de verantwoordelijkheid van de commandant en bestaat — met het handhaven van een hoog moreel — uit een goede, intensieve voorlichting.
2. Deze voorlichting, begonnen in vreedstijd en voortgezet in tijd van oorlog, dient te handelen over alle onderwerpen — ideële, zowel als materiële — die betrekking hebben op het denken en doen van de militair. Ze moet gericht zijn op het opbouwen en onderhouden van het vertrouwen in onze doelstellingen, waarden en motieven en antwoord geven op de vraag „Waarvoor dienen en vechten wij”.
3. De band tussen commandant en troep, troep en thuisfront dient zo hecht mogelijk te zijn. Hiertoe behoort eveneens een nauwe samenwerking met de Geestelijke Verzorging.
4. Het snel verstrekken van inlichtingen, nieuws, z.m. het voeren van goede tegenpropaganda of daarmee analoge acties, onderhouden het vertrouwen en reduceren de resultaten van de vijandelijke propaganda.
5. Er moet de mogelijkheid bestaan tot een vrije meningsuiting en gedachtenwisseling.

6. Onze zwakheden en kwetsbaarheden moeten regelmatig worden vastgesteld en waar deze niet kunnen worden verholpen — de voortdurende aandacht en zorg hebben.
7. Tracht niet de vijandelijke propaganda te verhinderen om onze troepen te bereiken. Waakt er echter voor dat deze verder verspreid wordt. Hiertoe dient regelmatig instructie te worden gegeven over doel en strekking der vijandelijke psychologische oorlogvoering en hoe de vijandelijke propaganda te onderkennen.
8. Geruchten moeten zo spoedig mogelijk worden ontzenuwd.
9. Een iegelijk dient door een harde, realistische training te worden doordrongen van de werkelijke gevaren van het gevecht en hoe die tot een minimum te beperken. Hiertoe dienen de militairen te worden voorgelicht over bepaalde psychische en physiologische verschijnselen, welke bij praktisch iedereen door angst en soortgelijke gevoelens worden opgewekt.

Literatuur.

- Summary Psywar school. Fort Bragg. „Propaganda”.
- Propaganda als ondersteuning van militaire operatiën. Mil. Spectator, Juli 1954. Zie voorts de daar gegeven definities van de verschillende soorten propaganda in pt. 2.
- „World Revolutionary Propaganda”, H. Laswell and D. Blumenstock. New York 1939.
- „Wetenschap en Psychologische oorlogvoering”, res. Kapt. J. M. M. Hornix in „Centurio”, Mei 1954.
- „Der Psychologische Krieg”, B. Szunyogh. Chicago 1952.
- „Max Blokzijl, zijn berechting, veroordeling en executie”, Amsterdam 1947, geciteerd in „Onderdrukking en verzet”, dl. 2.
- „Propaganda aan het front”, W. J. van Westerhoven. Kapt. der Artillerie in de Militaire Spectator, Febr. 1952.
- Students' Summary: „Counterpropaganda”.
- „De Duitse Vijfde Colonne in de Tweede wereldoorlog”, L. de Jong. Arnhem 1954.
- Grondslagen der Sociale Psychologie, A. M. J. Chorus. Leiden 1953.
- „Myths of War”, Marie Bonaparte. Londen 1947 (vert. John Rodker).
- The Psychology of rumor. Allport and Postman. New York 1947.
- Voorlichtingsbulletin No. 4 „Geruchten”.
- Students' summary „The defense against Psychological warfare”.
- TM 28-210 The Information-Education Officer.

BANDEN 1955

Binnenkort worden geheel linnen banden beschikbaar gesteld voor de jaargang 1955 à f 2,75 per stuk.

Levering uitsluitend na vooruitbetaling per giro (nr 44715) of per postwissel. Bestellingen kunnen reeds thans worden opgegeven aan

MOORMAN's PERIODIEKE PERS N.V.
Zwarteweg 1 - Den Haag

Terugstootloze vuurmonden tegen tanks

door H. E. GRAMBERG, Eerste-Luitenant der Infanterie.

De terugstootloze vuurmonden (tlv's) zijn in de tweede wereldoorlog tot ontwikkeling gekomen. Na afloop hiervan ontstond in militaire kringen de opvatting, dat door de komst van deze wapens de tank-oorlog tot het verleden zou behoren.

Thans is men, mede door de Korea-ervaringen, een andere mening toegedaan: de invoering der tlv's heeft slechts de vuur- en anti tankkracht der infanterie vergroot. We zouden verkeerde conclusies trekken, als we de vernietigende werking der tlv's overschatten. Ten eerste is de werking niet veel groter dan die der oorspronkelijke anti-tankkanonnen en ten tweede is het feit, dat we de tankhuid kunnen doorboren geen reden om aan te nemen, dat de tanks daardoor ouderwets en ongeschikt zijn geworden. De tankpantserplaten konden immers altijd al doorboord worden en deze beschermende laag is niet de voornaamste kracht van dit wapen. Vandaar dat tanks ook thans nog een geduchte tegenstander voor de infanterie zullen blijven. Alvorens we verder de eigenschappen en beperkingen van de tlv's zullen beschouwen; eerst iets over het ontstaan van deze wapens.

In Duitsland experimenteerde men in 1937 met tlv's, alhoewel de Amerikanen reeds in de eerste wereldoorlog een soortgelijk wapen, het „Davis-kanon" hadden geproduceerd. Ook de Russen gebruikten in de strijd tegen Finland tlv's. In Mei 1941 werden deze wapens voor het eerst doeltreffend gebruikt door de Duitse parachutisten op Kreta. Het was een 75 mm kanon (L.G. 40) met een speciaal sluitstuk. In Italië kwamen de geallieerden naast het voornoemde type ook nog een 105 mm wapen tegen.

De Amerikanen begonnen in 1943 met de productie van hun 57 mm tlv. In 1944 bevalen zij hen de constructie van de 75 mm aan. Begin 1945 werden beide typen bij het laatste offensief tegen Duitsland ingezet. Ook in het verre Oosten, o.a. op Okinawa, werden zij met succes gebruikt. Thans behoren zij tot de standaarduitrusting als ost.- en anti-tankwapen van elk infanterie bataljon. In Korea toonden de tlv's wederom hun grote waarde en tevens werd een zwaarder model van 105 mm beproefd.

Ook Frankrijk en Engeland hebben hun eigen tlv's geconstrueerd. De Franse 75 mm tlv, welke o.a. op de lichte Hotchkiss carrier is gemonteerd, voldoet uitstekend, terwijl de Engelsen aan hun „Bat" een 120 mm tlv (die in de plaats van de 17 ponders is gekomen) een formidabel anti-tankwapen hebben.

Het succes der tlv's is voornamelijk aan hun lichte gewicht toe te schrijven. Door de toepassing van het terugstootloze principe konden de wapens aanmerkelijk lichter geconstrueerd worden. De infanterie kreeg hierdoor eindelijk draagbare artillerie in de voorste lijnen. De behoefte aan deze vuursteun heeft altijd bestaan en de Duitsers hadden in de laatste wereldoorlog hun infanteriebataljons reeds uitgerust met lichte houwitzers. Ook de Japanners maakten veel gebruik van hun zeer lichte 70 mm infanterie houwitzers.

Het voordeel van een licht wapen met een daardoor veel grotere

mobilititeit gaat bij de tlv ten koste van een *groot kruitverbruik*. Voor elk schot wordt slechts een klein deel der lading gebruikt voor de voortdrijving van de granaat. De rest ontsnapt aan de achterzijde van het wapen, waardoor de terugstoot opgevangen wordt. Hierdoor verbruikt de tlv per schot 5 maal zoveel kruit als een normaal kanon van hetzelfde kaliber. Dit extra kruitverbruik geeft natuurlijk nadelen vanwege de grotere munitieomvang bij transport en opslag, gezwogen over de productiekosten en de daarbij benodigde materialen. De prijs die voor het lichte gewicht wordt betaald, is ten opzichte van het munitieprobleem dus vrij hoog.

De tlv's waren ook nooit een succesvol anti-tankwapen geworden zonder de toepassing van de z.g. holle-ladingen. Met behulp van die ladingen, kon men met lagere aanvangsnelheden op kortere afstanden toch dezelfde doeleffecten verkrijgen als die van normale anti-tankkanonnen. Ook bij de geweergranaten en de bazooka maakte men gebruik van deze ladingen.

Hoewel de tlv's met hun redelijke aanvangsnelheid een grotere dracht hebben en zuiverder schieten dan de bazooka's, zijn ook zij toch de mindere van de conventionele anti-tank- en tankkanonnen gebleven. In de toekomst zal blijken of de tanks door vormverandering of toepassing van extra plaatlagen (bazookaplaten) de uitwerking der holle ladingen te niet kunnen doen.

Om de pantserplaten toch nog te kunnen doorboren zal men dus de voortdrijvende ladingen en de explosieve ladingen der granaten moeten vergroten. We hebben thans reeds gezien dat de kleine 2,3 6 bazooka vervangen moest worden door het grotere type van 3,5 inch. Ook de 75 mm tlv zal door de 105 mm c.q. 106 mm tlv worden vervangen. In dit laatste geval gaat het begrip draagbare artillerie verloren en het wapen zal wegens zijn gewicht op een voertuig gemonteerd moeten worden.

Naarmate de tlv's vergroot worden, zal ook hun staartvlam (backblast) toenemen. Deze vlam doet altijd een massa rook en stof achter het wapen opvliegen die moeilijk te camoufleren is. Dit is en blijft een zwak punt voor de tlv. Ook de munitie zal in omvang toenemen, naarmate het kaliber wordt vergroot. Behalve voor de kleine tlv's zal een montage op een voertuig, mede door het munitieprobleem, de juiste oplossing zijn. Deze combinatie kan een goede tankvernietiger worden, doordat de beweeglijkheid de tekortkomingen der tlv kan opheffen.

Buitenlandse pantser- en tankexperts zijn thans van mening, dat een tlv gemonteerd op een lichtgepantserd voertuig de oplossing kan zijn voor de grote moeilijkheden die men heeft met het gewicht, de omvang en de kosten der tegenwoordige tanks.

De Duitsers experimenteerden in de tweede wereldoorlog al met een 150 mm tlv op het torenloos type Jagdpanzer 38. Deze tankvernietiger had twee taken. Ten eerste moest hij offensief kunnen optreden tegen vijandelijke tanks en ten tweede de infanterie directe vuursteun kunnen geven. Wegens het einde der oorlog konden slechts enkele proefmodellen gebouwd worden.

Gezien de nadelen die de tlv's hebben; hun grote staartvlam, het gevaar voor eigen troepen en de omvangrijke munitie is men naar een andere uitweg gaan zoeken. De „throttled Gun”, een Duitse *hoge en lage druk* kanon, bracht de uitkomst. Dit wapen, waarbij de terugstoot niet

geheel geëlimineerd kan worden, werd toch aanmerkelijk lichter dan een normaal kanon van hetzelfde kaliber. De munitiebesparing ten opzichte van de tlv's is groot en tevens werd het staartvlamprobleem geheel opgelost. Voor de zwaardere tlv's is de „throttled gun” een serieuze mededinger en het zal in een lichtgepantserd voertuig ook een geducht anti-tankwapen worden.

Conclusie

De tlv's blijven door hun betrekkelijke lage aanvangsnelheden voorlopig afhankelijk van de kracht der holle ladingen. Hun lichte gewicht maakt ze bruikbaar voor parachutisten en infanterie-eenheden. Voor effectieve pantserbestrijding zullen grotere kalibers en dus grotere wapens nodig zijn, waardoor zij niet meer gedragen kunnen worden. Het grotere type blijft echter altijd lichter dan elk normaal kanon en zal op een jeep of een ander licht voertuig gemonteerd het nadeel van de staartvlam en de omvangrijke munitie kunnen elimineren.

De constructie op een lichtgepantserd voertuig of in een tank kan het effect nog vergroten.

Hoewel de tlv's aan de „throttled gun” een ernstige mededinger hebben, is het uiteindelijke resultaat hetzelfde. Men streeft immers naar een relatief licht, zeer beweeglijk en niet te kostbaar gepantserd voertuig met een effectief vuurmond. Voorlopig blijft een normaal voertuig (jeep) de oplossing voor het verkrijgen van een beweeglijk anti-tankwapen dat de infanterie overal snel kan steunen.

Hoewel men met deze combinatie een geducht anti-tankwapen heeft, blijkt de tank niet verouderd te zijn, maar nog steeds een zeer gevaarlijke tegenstander.

Literatuur

1. Recolless guns and tanks, by Richard M. Ogorkiewicz; 2. Armed Forces Talk.

Nieuwe uitgaven

GODS RAVIJN, door Job Sytzen. Uitg. A. W. Sijthoff's Uitgeversmij N.V., Leiden. Prijs f 5.90.

Dit boek is beslist minder dan zijn voorganger „Niet iedere soldaat sneuvelt”, dat ons tot nadenken bracht. Het toonde ons de morele moeilijkheden van de Nederlandse soldaat in het verre Indonesië. Met „Gods ravijn” is dit bepaaldelijk niet het geval. Bij wijze van spreken zou men dit verhaal ook kunnen schrijven zonder het woord „oorlog” ook maar één keer te noemen. Het is meer het verhaal van de invloed van een verkeerde opvoeding van een ijdel en overigens slap man, die door zijn hartstochten wordt beheerst, totdat ook bij hem tenslotte het inzicht baan breekt, dat de mens hier op aarde het tenslotte niet alleen af kan, dat er hogere waarden in het leven zijn, dan het najagen

van zijn hartstochten. Het slot van het boek is van goed gehalte en maakt het nog enigszins goed. B. K.

„JULIANA REGINA” 1955. Uitgeverij en Drukkerij Hollandia, Baarn. Prijs f 2,90.

Met bijzonder genoegen vestigen wij opnieuw de aandacht op deze jaarlijkse uitgave, die thans voor de 7e maal is verschenen. Voor de vaste afnemers is geen aanbeveling voor deze fraaie foto-reportage van alle verrichtingen der leden van ons Koningshuis uit het van 1 Sept. tot 1 Sept. lopende jaar meer nodig, maar ieder ander kunnen wij de kennisneming warm aanbevelen. Voor wie de serie dan wil completeren heeft de uitgever nog exemplaren beschikbaar.

C.

De „Beschikking straflijsten”

door Mr P. WESTERDIJK, Luitenant-Kolonel van de Militair-Juridische Dienst

De nieuwe „Beschikking straflijsten” (LaO nr 55200 Codenr 56/17; LuO nr 55507 Codenr 56/17) werd door de afdeling Centrale Registratie van het Ministerie van Oorlog en de Directie Militair-Juridische Dienst gezamenlijk ontworpen. Zij vervangt bijlage G van deel A van het V.R.I.D.K.L. Zij is bestemd om t.z.t. in het nieuwe Reglement op de Inwendige Dienst, waaraan reeds jaren wordt gewerkt maar waarvan nog niet te voorzien is wanneer het zal verschijnen, te worden opgenomen.

Al lang bestond de behoefte om het bestaande model-straflijst door een ander te vervangen. Een van de voornaamste bezwaren welke men er tegen had, was de weinige overzichtelijkheid, in het bijzonder wanneer het werd gebezigd voor militairen, die herhaaldelijk waren overgeplaatst. Zo kon het voorkomen, dat een uit verschillende vellen bestaande straflijst misschien maar één enkele bestraffing vermeldde en voor het overige was volgeschreven of volgetikt met vermeldingen van mutaties. Ook bood de kolom „Strafredenen” doorgaans te weinig ruimte, waardoor men soms meer dan één vel nodig had om een bestraffing met een wijdloperige omschrijving der strafreden in te schrijven. In dit verband zij opgemerkt, dat de nieuwe straflijstformulieren, welke binnenkort beschikbaar zullen worden gesteld, wat de verdeling der kolommen betreft anders zullen zijn dan in bijlage I van de „Beschikking straflijsten” is aangegeven. Met name zal de voor het invullen van de strafreden bestemde kolom relatief veel breder zijn.

Eenmaal het besluit genomen hebbende om tot een meer practisch model-straflijst te geraken, kwam men er vanzelf toe om ook de overige bepalingen van de genoemde bijlage G critisch te bekijken. Hierbij bleek, dat deze bepalingen in vele opzichten wijziging of aanvulling behoeften.

Het doel, dat men met de „Beschikking straflijsten” heeft willen bereiken is, dat in den vervolge op een straflijst niet meer, maar ook niet minder komt te staan dan wat degen, die haar raadpleegt, omtrent de afdoening van vroegere misdragingen van de betrokkene wil weten. Zo moet o.a. punt 4.10 gezien worden, dat voorschrijft wat op de straflijst dient te worden vermeld als de gestrafte zich over de hem opgelegde straf en/of over de omschrijving van de strafreden heeft beklaagd. (Het op dit gebied in punt 12 van bijlage G bepaalde was wel zeer onvolledig).

Voor de term „Auditeur-militair gehoord” (punt 8 van bijlage G) is in de „Beschikking straflijsten” in de plaats gesteld: „Door C.G. (= Commanderende Generaal) bij beschikking d.d. nr met afdoening ingestemd na A.M. te hebben gehoord” c.q. „Door C.G. bij beschikking d.d. nr met afdoening ingestemd”, al naar gelang van of vanwege de Commanderende Generaal bericht is ontvangen, dat het een of het ander onder de strafoplegging moet worden vermeld. De reden hiervan is, dat niet het feit, dat in verband met de krijgstuuchtelijke afdoening van een strafbaar feit (oneigenlijk krijgs-

tuchtelijk vergrijp) het advies van de Auditeur-militair is ingewonnen, maar het feit, dat door de Commanderende Generaal (of namens deze door de Verwijzingsofficier) met deze afdoening is ingestemd belangrijk is.

Het gebeurde nogal eens, dat een Commandant de Auditeur-militair of de Verwijzingsofficier opbelde om hem advies te vragen omtrent het al dan niet krijgstuchtelijk afdoen van een strafbaar feit. Luidde dit advies: „Leg maar een krijgstuchtelijke straf op”, dan meende de Commandant dat hij er hier mee was en plaatste hij de woorden „Auditeur-militair gehoord” op de straflijst van de betrokkene, zonder zich verder om het bepaalde in de punten 10 c.q. 12 van O.A. 97 te bekommeren. Wie in den vervolge doet wat in punt 4.11 van de „Beschikking straflijsten” is voorgeschreven, zal niet meer een verzuim als het hier gesignaleerde plegen.

De bestaande, volgens het oude model ingerichte, straflijsten zullen geleidelijk door straflijsten van het nieuwe model worden vervangen. (Zie in verband hiermee de punten 1.3 en 5.7 van de „Beschikking straflijsten”). Hierdoor wordt voorkomen, dat de invoering van het nieuwe model straflijst extra werkzaamheden voor Commandanten en administrateurs veroorzaakt.

Met nadruk zij gewezen op de nieuwe bepaling, dat de straflijsten betreffende officieren en betreffende onderofficieren van hogere rang dan die van sergeant *door de Commandant eigenhandig* worden aangelegd en bijgehouden. Daar op de nieuwe straflijsten alleen nog maar de bestraffingen (krijgstuchtelijke en justitiële) dienen te worden vermeld, betekent dit geen al te grote extra-belasting van de Commandant.

In de tweede kolom van de straflijst zal voortaan bij iedere bestraffing ook de rang van de gestrafte moeten worden vermeld. Mede hierdoor is de vermelding van bevorderingen op de straflijst overbodig geworden.

Een punt van twijfel leverde vroeger op, op welke straflijst een bestraffing van een officier terzake van een feit, dat hij vóór zijn benoeming tot officier gepleegd had, moest worden ingeschreven en wel op zijn oude (onderofficiers-) straflijst dan wel op zijn nieuwe (officiers-) straflijst. Aan deze twijfel is een einde gemaakt in punt 4.2 van de „Beschikking straflijsten” en wel „in het voordeel van de schutter”. Een soortgelijke bepaling bevat punt 2.12 voor hen, die de leeftijd van 19 jaren bereiken. Ook hun bestraffingen wegens feiten gepleegd toen zij nog in de kinderschoenen stonden, dienen nog op hun „oude” straflijst te worden vermeld. Zo zullen dus zowel de pas benoemde officieren als de militairen, die 19 jaar worden, steeds met een schone lei beginnen.

De overige bepalingen van de „Beschikking straflijsten” spreken m.i. voor zichzelf en zij behoeven dus geen commentaar.

Ik besluit deze losse opmerkingen met een ieder, die de „Beschikking straflijsten” in de praktijk zal moeten toepassen, met klem aan te raden deze beschikking grondig te bestuderen.

Kaartenplank voor lagere troepencommandanten

door A. G. HEYLIGERS, Kapitein der Infanterie

Een ieder die weleens te velde in stromende regen of bij harde wind zijn stafkaart heeft moeten raadplegen en daarbij tevens aantekeningen heeft moeten maken, zal zich bewust zijn, dat er nog steeds behoefte bestaat aan een onder alle weersomstandigheden bruikbare kaartenplank. Dit geldt in het bijzonder voor de commandanten der lagere infanterie-onderdelen die, vaak zonder dat zij beschikken over een tegen weer en wind beschutte commandopost, hun plannen moeten maken, bevelen moeten formuleren en uitgeven, enz. Velen hebben dan ook met meer of minder succes getracht dit probleem voor zichzelf op te lossen.

Hieronder worden, gedeeltelijk naar een Amerikaans voorbeeld, de details gegeven van een kaartenplank, welke voor een groot deel in bovengenoemde behoefte voorziet. Deze kaartenplank kan door iedereen vrij gemakkelijk en goedkoop worden gemaakt, is licht in gewicht, onder alle weersomstandigheden bruikbaar en is méér dan alleen een kaartenplank. Aan de ene zijde kan de met kodatrace afgedekte kaart met sterke klemveren worden bevestigd (afb. 3). De afmetingen van de plank zijn zodanig gekozen, dat tenminste de helft van een kaartblad (schaal 1 : 25000 en 1 : 50000) met inbegrip van de horizontale en verticale kaartcoördinaten zichtbaar is. Indien van meer dan één kaartblad gebruik moet worden gemaakt, is het aan te bevelen deze met punaises op de plank vast te maken en daarna af te dekken met het vel kodatrace. Het kodatrace wordt dan met de klemveren op zijn plaats gehouden. Op de andere zijde is een vel stevig wit tekenpapier geplakt, waarop tevoren met een schrijfmachine voor de gebruiker van belang zijnde gegevens en schema's kunnen worden getikt. In afb. 1 is een indeling weergegeven zoals deze bijv. door de commandant van een tirailleurcompagnie kan worden toegepast. In verband met de beschikbare ruimte is deze indeling niet in haar juiste verhouding weergegeven. Het tekenpapier wordt eveneens bedekt met een vel kodatrace, dat met leukoplast aan de plank wordt bevestigd (afb. 2).

Met de hieronder genoemde materialen, is het vrij eenvoudig de kaartenplank zelf te maken:

1 plaat Ocumé-triplex van 6 mm dikte¹⁾; afmetingen 46 × 29 cm; 2 vellen kodatrace; afmetingen 46 × 29 cm; 1 vel stevig wit tekenpapier: afmetingen 46 × 29 cm; 3 stalen broekveren of geld klemmen²⁾; 1 rol leukoplast³⁾: lang 150 cm en breed 5 cm (handelsmaat); 1 stuk dekzeil: afmetingen 100 × 100 cm.

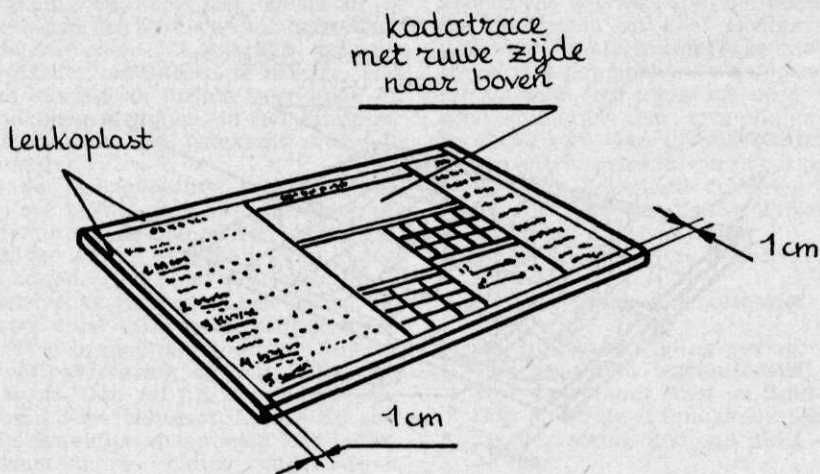
¹⁾ Ocumé-triplex verdient de voorkeur boven andere soorten, daar eerstgenoemde het met de hand indrukken van punaises en het nieten gemakkelijker toelaten. De triplexplaat mag niet dunner zijn dan 6 mm i.v.m. de gemiddelde lengte van de punaisestiften.

²⁾ Deze klemmen zijn verkrijgbaar in iedere kantoorboekhandel. De grootste handelsmaat moet worden gebruikt.

³⁾ Leukoplast verdient de voorkeur boven doorzichtig plakband, daar leukoplast steviger is en zich gemakkelijker laat bewerken.

OPERATIEBEVEL	KAARTCOORDINATEN	UNICODE	BASISGETAL
	van	van	van
Kaarten:			
	1 2 3 4 5 6 7 8 9 0		
1. TOESTAND	AANVRAGE ART. c.g. MR VUUR		
1. a. Vijand	1. Indentiteit v. d. wrn	ARTRAP / MORTRAP / BOMRAP	
b. Eigen troepen	2. Waarschuwing	A. Van	
c. Afwijkingen org. verband	3. Kaarthoek (kompas-)	B. Plaats wrn	
2. OPDRACHT	4. Plaats v. h. doel	C. Kaarthoek(kompas-)	
	5. Omschrijving v. d. doel	D. Tijd aanvang beschieting/luchtaanv.	
3. UITVOERING	6. Aanwijzingen betr. de vuurleiding	E. Tijd einde beschieting/luchtaanv.	
a. Plan:	CORRECTIES	F. Beschoten/aangevallen gebied	
b. Groepering:		G. Aantal en soort vuurmonden/vliegtuigen	
c.		H. Soort vuur	
4. VERZORGING	1. Correcties voor de zijd. afwijking	I. Aantal, kaliber en soort granaten, bommen, enz.	
a.	2. Correctie voor de afstand	J. Tijdsverloop van flits—knal	
	3. Overige aanwijzingen	K. Aangerichte schade	
5. BEVELVOERING EN VERBINDINGEN	NOTITIES		
a. Verbindingen:	STORMVUREN EN CONCENTRATIES		
b. Bevelvoering:	Stormvuren		
	Wapen		Concentr.
	50 × 50 m		Mr 60
	100 × 100 m		Mr 81
	100 × 200 — 400 m		Mr 4.2
	100 × 150 — 300 m		hw 105

Afb. 1 (niet in de juiste verhouding)

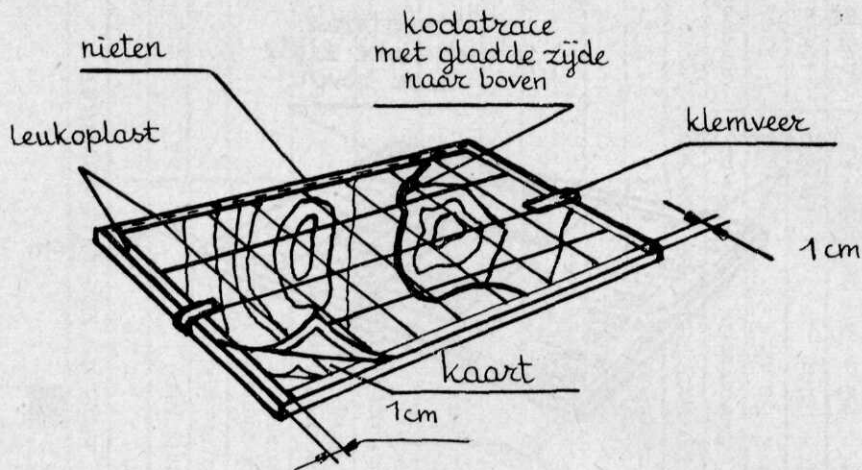
Afb. 2

1. Trek eerst evenwijdig aan de vier zijden van het vel tekenpapier op 1 cm uit de kant potloodlijnen. Breng vervolgens m.b.v. een schrijfmachine met grote wagen (18 in) binnen deze potloodlijnen de voor U van belang zijnde gegevens en schema's aan en plak daarna het papier op de ene zijde van de triplexplaat. Hierbij dient van lijm een spaarzaam gebruik te worden gemaakt daar het papier anders spoedig gaat golven. Laat het geheel drogen en maak ondertussen met een scheermesje van de rol leukoplast (5 cm) twee rolletjes van resp. 2 en 3 cm breed.

2. Neem beide vellen kodatrace en trek hierop, evenals op het vel tekenpapier, evenwijdig aan de vier zijden en op 1 cm uit de kant, potloodlijnen. Leg als de lijm droog is, een der vellen kodatrace op het tekenpapier met de *ruwe zijde naar boven*. Verdeel het 3 cm brede rolletje leukoplast in twee stukken ter lengte van 46 cm en twee stukken van 29 cm. Bevestig hiermee het vel kodatrace aan de kaartenplank en wel zodanig dat het leukoplast het vel kodatrace overal over een breedte van 1 cm bedekt (het leukoplast dus langs de potloodlijnen plakken).

3. Verdeel vervolgens het 2 cm brede rolletje leukoplast in twee stukken ter lengte van 46 cm en twee stukken van 29 cm. Omzoom met deze stukken het vel kodatrace zodanig dat het leukoplast het vel kodatrace zowel aan de ene als aan de andere zijde over een breedte van 1 cm bedekt (het leukoplast dus ook weer langs de potloodlijnen plakken). Leg vervolgens het kodatrace met de gladde kant naar boven op de andere zijde van de kaartenplank en niet het geheel langs een der lange zijden vast met een handnietmachine (zie fig. 3).

4. Van een stuk dekzeil van de hierboven genoemde afmetingen (handelsbreedte 100 cm), kan men voor een gering bedrag een waterdicht foudraal met overslaande klep voor de kaartenplank laten maken bij een goede schoenmaker, zadelmaker of lederbewerkingsinrichting. Aan de binnenzijde van de klep kunnen op Uw aanwijzingen van hetzelfde materiaal lussen worden gestikt voor de opberging van potloden, potloodgummi, enz.

Afb. 3

U beschikt dan over een handig hulpmiddel bij het ontvangen, formuleren en uitvoeren van bevelen en het noteren van gegevens. Aanbevolen wordt uitsluitend met *zacht* potlood op het kodatrace te schrijven, waardoor het verwijderen van het geschrevene met behulp van zacht potloodgummi wordt vergemakkelijkt. In een handomdraai kunt U Uw aandacht van de kaart overbrengen op Uw aantekeningen en omgekeerd, terwijl U over een harde ondergrond beschikt, waarop U kunt werken en schrijven. Het geheel is zo niet waterdicht dan toch regenwerend en de wind heeft geen enkele vat op Uw kaart(en) en aantekeningpapier.

Nieuwe Uitgaven

UMFASSUNG UND DURCHBRUCH door Kolonel P. Curti. Uitg. Huber en Co., Frauenfeld. Prijs Zw. frs 18.70.

Schrijver heeft zich ten doel gesteld, de grote betekenis van de omvatting en van de doorbreking — eventueel in combinatie met elkaar — in het licht te stellen. Hij doet dit aan de hand van grote gebeurtenissen uit de krijgsgeschiedenis, waarbij Alexander de Grote, Frederik de Grote, Napoleon, Von Moltke, de grote veldheren uit de eerste en tweede wereldoorlog en van de strijd in Korea ten tonele worden gevoerd.

Wij noemen uit de inhoud ten aanzien van de omvatting de slagen bij Kollin, Leuthen, Rossbach, Castiglione, Austerlitz, het plan Schlieffen, de Marne, de

Maginotlinie, de vesting Holland (omvatting van de lucht uit), Anzio en Suchon (omvattingen van de zee uit). Ten opzichte van de doorbraak noemen wij Gaugamela, de operaties Michael en Georg, Cambrai, Soissons, Amiens, de Maas, Alem Halfa en El Alamein, het Ardennen-offensief, alsmede een speciaal hoofdstuk over de strijd op het Oostfront, waar zowel aan Duitse als aan Russische zijde omvatting en doorbraak schering en inslag waren.

Het is de grote verdienste van schrijver, dat hij al zijn uitgewerkte voorbeelden — verlicht met zeer duidelijke en overzichtelijke kaarten, die ontdaan van alle franje, precies aangeven waar het om ging — zeer kort heeft gehouden en zich bepaalt tot de hoofdoorzaken van

overwinning en nederlaag. Daardoor is dit werk een leerboek van bijzondere betekenis geworden, dat waard is om door ieder officier bestudeerd te worden. Het zal het strategisch inzicht verruimen en tot nadenken stemmen, in het bijzonder ten aanzien van de betekenis van de „aanvoerder”.

Wie de oorlogvoering wil begrijpen, moet door bestudering van de krijgsgeschiedenis de mannen leren begrijpen, die in de oorlog met de leiding belast zijn. Ludendorff zei, dat een ieder die de leidinggevende figuren in een oorlog becritiseert eerst maar eens krijgsgeschiedenis moet bestuderen, voorzover hij zelf geen oorlogservaring op een hoger niveau heeft. Dan zal hij zien, dat de onzekerheid alles beheerst. En als hij zich dan de geweldige spanningen kan indenken, waaraan de leiding onderworpen is, zal de criticus wat bescheidener worden. „Geschiedenis” komt nooit zo eenvoudig en zo overdacht tot stand als het „achteraf” lijkt.

Een van de grootste lessen, die schrijver ons steeds voor ogen houdt is, dat steeds blijkt, dat de man met de sterkste zenuwen en vooral met het grootste karakter de doorslag gaf!

Hij besluit zijn voortreffelijk werk met een conclusie, die des te merkwaardiger is, omdat een Zwitsers officier haar naar voren brengt. Zwitserland, het traditionele land van de neutraliteit, van het niet aangesloten zijn bij enige militaire alliantie. Schrijver is n.l. van mening, dat de moderne oorlog met zijn enorme industriële inspanningen, de ongekende hoeveelheden materiaal, en de alles omvattende militair wetenschappelijke onderzoekingen, waarvan het tempo voortdurend wordt opgevoerd, de strategische zelfstandigheid der kleinere staten steeds meer in het gedrang brengt. Schrijver zegt, dat van deze woorden menig Zwitsers wellicht zal schrikken, maar, zo besluit hij met de woorden van Liddell Hart, de militaire wijsheid begint met de erkenning van datgene, wat voor ons onbereikbaar is!

Een bijzonder goed boek, dat wij warmer bestudering aanbevelen. B. K.

DER FELDZUG NACH STALINGRAD,

door Generaal-majoor b. d. H. Doerr, 140 blz., 5 kaarten en 23 schetsen. Uitg. E. S. Mittler und Sohn G.m.b.H., Darmstadt. Prijs D.M. 17.50.

De naam Stalingrad laat zich vrijwel niet uitspreken, zonder dat „gevoelens” mee gaan spreken. Dit boek maakt daar echter een uitzondering op. Het is --

voor zover wij weten — het eerste boek, dat dit drama op koel nuchtere wijze volkomen vaktechnisch behandelt. Hier spreekt de geschoolde, in de oorlog ervaren vakman. Hij toont ons, op grond van een jarenlange zeer zorgvuldige studie, de juiste gang van zaken bij dit grootste drama uit de tweede wereldoorlog.

Het boek behandelt achtereenvolgens:

1. de operaties van de Zuidelijke legergroep tot aan de Wolga
2. De opmars naar en de aanval op Stalingrad;
3. Het Russische tegenoffensief (de insluiting);
4. De Duitse bevrijdingspoging;
5. Het Russische tegenoffensief met de verdere opmars West en Zuid van de Don en in de Kalmukken steppe;
6. De verzorging door de lucht van het 6e leger;
7. Het einde van het 6e leger.

Treffend komt tot uiting hoe de eeuwenoude strijd tussen gevoelsoverwegingen en logica ook hier weer heeft gevoed. En zoals het bijna altijd gaat, steeds wint het gevoelsargument en vrijwel altijd zijn de beslissingen dan onjuist.

Op 23 Juli 1942 gaf Hitler zijn beruchte „Weisung No. 45” uit, waarmee het drama Stalingrad werd ingeleid en waarmee waarschijnlijk een der meest beslissende besluiten uit de tweede wereldoorlog werd genomen. Een besluit dat tot de definitieve ondergang van Duitsland zou voeren. Op 24 September waarschuwde kolonel-generaal Halder, de chef van de generale staf van het leger, Hitler, dat hij op de verkeerde weg was. Dezelfde dag werd Halder ontslagen en vervangen door Zeitzler. Het meest treft ons het bevel van Hitler aan Paulus — de commandant van het 6e leger — dat hij zich als „Festung Stalingrad” moest beschouwen. Het besluit viel in de nacht van 21 op 22 November 1942, derhalve nog vóórdat het 6e leger geheel ingesloten was, welk bevel het doodvonnis van het 6e leger betekende. Schrijver zegt, dat Stalingrad krijgsgeschiedkundig gezien geen daad was als de strijd bij Thermopylae of als bij Numantia, maar alleen kan gezien worden als een der grootste fouten in de krijgsgeschiedenis door een legerleiding begaan. Een fout die de ondergang van een geheel leger betekende en zowel tijdens als na die strijd als een kanker zoog aan de middelen en het moreel van het Duitse volk en zijn strijdkrachten. Het was het gevolg van de fatale strategie van het „Was wir haben, halten wir fest”, een opvatting die in de strategie altijd naar de nederlaag leidt. B. K.

Uit de Buitenlandse Vakpers

Wat gebeurt er in de krijgsgevangen-kampen?

Tijdens de Koreaanse oorlog werden 7190 Amerikanen krijgsgevangen gemaakt door de communisten. Daarvan behoorden er 6656 tot het leger, 263 tot de luchtmacht, 231 tot de mariniers en 40 tot de vloot. De krijgsgevangenen werden gehuisvest in 20 kampen in Noord-Korea. Het eerste en vaak meteen het ergste wat de krijgsgevangene te doorstaan had, was de mars naar een van deze kampen. Vaak bonden de Noord-Koreanen de handen van de krijgsgevangenen vast achter de rug, gewonden werden samengeperst in vrachtauto's, waar het bloed uitdroop. Vele van de gewonden kregen geen medische hulp tot zij in het kamp waren. De marcherende krijgsgevangenen werden geslagen als zij uitvielen. De Noordkoreaanse officieren schenen nooit gehoord te hebben van de Conventie van Genève. Indien uitgevallen krijgsgevangenen met slaag niet meer in de colonne waren terug te brengen, omdat zij totaal uitgeput waren, werden zij afgemaakt. Bij één van deze marsen kwamen van een colonne van 700 man er slechts tweehonderd aan. Het waren volledige „dodenmarsen”. Bijzonder wreed werden de Zuidkoreaanse krijgsgevangenen behandeld. De kampen waren zoals men er in een afgelegen hoek van Azië van kon verwachten. Het voedsel was gering; een portie rijst en wat slechte soep. De communistische autoriteiten zeiden, dat dit volkomen klopte met de Conventie van Genève, die voorschrijft dat de krijgsgevangene hetzelfde voedsel ontvangt als de soldaten van het land, dat hen krijgsgevangen heeft gemaakt. Men leed veel van de kou in de winter en van de hitte in de zomer. Water was schaars, baden was moeilijk en de barakken waren zeer onhygiënisch. Er was nog wel enig verschil in de toestanden in de verschillende kampen. Een der ergste kampen was het ondervragingscentrum nabij Pukchin en een disciplinair centrum, eveneens nabij Pukchin. Daar werden de gevangenen in kelders opgesloten, zonder dekens, zonder toilet. Het voedsel werd hun toegeworpen. Daar poogde men de man tot een zodanige graad van ellende te brengen, tot hij volkomen murw werd. Want in dit disciplinaire centrum kwamen voornamelijk de mensen, die bij ondervraging weigerden te spreken. Speciaal de luchtmacht-officieren hadden het zwaar te verduren. Men

wenste hen onder alle omstandigheden te laten spreken. Zij kwamen in „Paks Palace”. Pak was een Noordkoreaanse kolonel, die een volkomen sadist was. Hij was altijd vergezeld van een kampbeul.

De krijgsgevangenen vonden soms wegen om de slagen te ontgaan. Een weg was om de ondervragers er van te overtuigen dat men onschuldig is. Een andere weg was om — zodra de ondervragers over de politiek begonnen, wat zij vaak deden — dit rustig en zonder tegenspreken aan te horen. Maar de communisten waren niet consequent. Soms kregen de „dommen” meer slaag en de niet-tegensprekers eveneens.

De politieke „scholing” van de krijgsgevangenen ging geheel naar Russisch voorbeeld. Gelukkig waren er maar weinigen die erdoor bekeerd werden. De houding van officieren was hier van zeer grote betekenis. Als een officier een „vredespetitie” kon tekenen, waarom zouden soldaten dat dan niet doen? Bij die „scholing” waren de Amerikaanse krijgsgevangenen zeer in het nadeel. Meermaalen bleek, dat de Chinese en Koreaanse „leraren” veel meer van de Amerikaanse regeringsinstellingen en van de Amerikaanse geschiedenis wisten dan de Amerikanen zelf. De Amerikaanse krijgsgevangenen stonden er volkomen onvoorbereid tegenover. De meeste Amerikanen wisten evenmin iets van het communisme en zijn doelstellingen. Onwetendheid bleek hier een groot gevaar. En tegenover die onwetendheid werd het communisme gesteld als de redder van de mensheid. Kennis was hier ongetwijfeld een machtig verdedigingswapen. Het bleek dat maar zeer weinig krijgsgevangenen aan de druk die op hen werd uitgeoefend, ontkwamen. Het onderzoekingscomité dat de Amerikanen instelden, raadde dan ook aan, dat het ministerie van oorlog een speciaal trainingsprogramma zou ontwerpen om de Amerikaanse soldaat de weg te wijzen en de middelen te geven om de vijandelijke ondervragingsmethode — de „brainwashing”, de „hersenspoeling” te weerstaan. In een oorlog om de geest van de mensen mag men de soldaat op dit gebied niet weerloos laten staan. Men geeft hem een militair-technische opleiding die er zijn mag. Maar geestelijk geeft men hem niets mee en dat is in de ideologische oorlog even hard nodig. De soldaat — van hoog tot laag — moet een rots-

vaste overtuiging in zijn hart meedragen. Zijn technische militaire bekwaamheid moet gedragen worden door de wil, de overtuiging, dat hij strijdt en staat voor de beste belangen van het land, zijn kameraden, hemzelf, voor een groot ideaal. De oorlog is een strijd tussen twee willen (deze uitspraak is van maarschalk Foch. B.K.).

Goedgetrainde „handen” houden de wapens vast. Maar de wil, het karakter, de geest, controleren deze handen. Meer dan ooit zijn in de ideologische oorlog die laatste factoren van het grootste belang. En een soldaat denkt zoals hij is.

„What happened in the POW-camps? Redactioneel artikel in „Combat Forces”, October 1955. B. K.

Naschrift:

Een bijzonder goed en uitermate leerzaam artikel, dat waard is grondig bestudeerd te worden. In dit verband mogen wij verwijzen naar het artikel van de generaal Chassin „Du rôle ideologique de l'armée”, dat wij refereerden in de „Militaire Spectator” van Augustus 1955, blz. 401, waarin dezelfde materie — de geestelijke vorming van de soldaat in het leger — uitvoerig wordt besproken. Wij moeten daarbij niet denken, dat het bij ons niet nodig zou zijn. Wij mogen in dit verband wijzen op het artikel „Oorlog een krachtmeting tussen karakters” van de hand van de hoofdlegerpredikant Ds De Kluis in „Reveille” van 19 October 1955. Daarin zegt dominee De Kluis: „Wat weten wij van ons land en van ons volk en van de geschiedenis? Wij zijn allemaal democraten. Wat is democratie precies? Is dat Amerika? Is dat Rusland? Is dat Joego-Slavië? Betekent democratie, dat iedereen maar zijn eigen wil kan doen? Betekent democratie dat een bekwaam regeerder met voortreffelijke plannen voor land en volk zomaar weggepoeierd kan worden vanwege een nieuwe politieke constellatie? Zijn wij in staat om als we met een communist praten hem duidelijk te maken, waarom wij het niet zijn? Hij kan duidelijk maken waarom hij het wel is en zeer klaar. Kunnen wij hem vertellen waarom wij het niet zijn, niet kunnen zijn en ook niet willen zijn. En dat niet alleen op politieke gronden, maar zeer zeker ook op grond van onze levens- en wereldbeschouwing, op grond van ons christen-zijn in deze wereld! Kunnen wij dat? Weten wij er wat van? En zou het niet de moeite waard zijn, als wij er te weinig van weten, ons er in te ver-

diepen? Want hier staat het belang van een heel land en heel volk op het spel.

Ontstellend was de onwetendheid van de Amerikaanse soldaat met betrekking tot de kennis van geschiedenis en streven van het eigen volk. Moeten wij ook zeggen, ontstellend is de onwetendheid van de Nederlandse soldaat omtrent zijn land, zijn volk en zijn historie? Wij geloven niet, zo gaat Ds De Kluis verder, dat een „gedragscode” vastgesteld voor de soldaat zonder meer helpt. Zulk een code kan goed zijn als discussie in de zin van: zó zou het moeten. Maar wat helpt is, dat de Nederlandse soldaat weet waarom hij soldaat is en wat hij eigenlijk van plan is te verdedigen. Wat hij moet verdedigen en wil verdedigen ingeval er een aanval van buitenaf komt, op het goed waarvan hij gelooft, dat het hem van God geschonken is, en waarom hij dat zal doen. Alleen wanneer hij dat weet, zal zijn soldaat-zijn betekenis krijgen. Er wordt wel eens gemopperd over verveling en over „niks-te-doen-hebben”. Wordt het geen tijd, dat Korea ons ook iets te zeggen heeft en dat wij luisteren naar de les, die het niet alleen Amerika, maar ook ons eigen land kan leren?”

Inderdaad. Meermalen constateerden wij bij talloos vele militairen een ontstellende onwetendheid omtrent zijn land, zijn volk, zijn historie. Slechts enkele voorbeelden: Sprekende over onze democratische regeringsvorm, kwam de „ge-trapte verkiezing” op het toneel. Niemand van de aanwezigen kon vertellen wat dit nu was. Enkelen meenden, dat dit de verkiezingen achter het IJzeren Gordijn waren. Een ander voorbeeld. Sprekende over de slag bij Arnhem werden de gevechten bij Mook besproken. Daarbij werd de vraag gesteld, wanneer er nog eens in onze geschiedenis bij Mook was gestreden. Hoe bekend het begrip „Mookerhei” bij ons volk moge zijn, niemand van de aanwezigen wist hieromtrent nog iets. Dat daar twee Oranjes hun leven voor de vrijheid van ons volk gaven bleek algeheel te zijn vergeten. In een groot gezelschap beroeps- en reserve-officieren, wist niemand de juiste rol, welke de Nederlanders bij Quatre Bras en Waterloo hebben gespeeld.

Ja, dominee De Kluis heeft volkomen gelijk met zijn vraag of het geen tijd wordt, dat Korea ons ook iets te zeggen heeft. Naast een zo goed mogelijke technische vaardigheid, hebben wij onze soldaten ook een geestelijk harnas te geven. Dit is niet alleen een aangelegenheid van het leger. De gehele opvoeding, — in het gezin, op school, in jeugdver-

enigingen, in de bedrijven — speelt daarbij een rol. Het leger kan echter zeer zeker ook zijn deel daarin vervullen.

De res. luit.-kol. Dr G. Kalsbeek hield indertijd over deze materie een lezing voor het defensie studiecentrum. Hij was daarbij van mening, dat in het leger o.m. een en ander wellicht ware te bereiken, door met de troep te bespreken en te behandelen aan de hand van door het Ministerie v. Marine en het Ministerie v. Oorlog uit te geven richtlijnen, opdat te dien opzichte eenheid omtrent de te behandelen stof worde verkregen:

- a. de verplichtingen ten opzichte van zichzelf
- b. de verplichtingen ten opzichte van de medemens
- c. de verplichtingen ten opzichte van de maatschappij
- d. kennis van het eigen land
- e. kennis omtrent de internationale verhoudingen.

Als men hiervan uitgaat, dan komt men tot:

I. Het aankweken van:

- a. eerbied voor de wetten des lands
- b. gezond nationaal gevoel (de prestaties van het eigen volk, eigen cultuur op alle gebied, zeden en gewoonten)
- c. gezond internationaal begrip (It is a matter of swim together or sink alone; Montgomery bij zijn lezing in de Ridderzaal te 's-Gravenhage).

II. Het bevorderen van:

een levenshouding, die doorslaggevend is voor een goed mens en burger (derhalve verdraagzaamheid, saamhorigheidsgevoel, verantwoordelijkheidsbesef, waardering voor de medemens, hulpvaardigheid, bereidheid om te dienen).

III. Het geven van inzicht in:

- a. de structuur van onze samenleving (het begrip souvereiniteit, regering, Kroon en ministers, volksvertegenwoordiging, verkiezingen, wetgevende, uitvoerende en rechtsprekende macht, grondwet en wetten, volksgezondheid, landbouwproblemen, arbeidsvraagstukken, industrialisatie, mijnbouw, scheepvaart, overbevolking en emigratie, de landsverdediging met doel en organisatie daarvan).
- b. de grote stromingen, die de mensheid beheersen (Christendom, Mohammedanisme, Hindoeïsme, Humanisme, Communisme enz.)
- c. de plichten en de rechten van de „burger” en de „soldaat”.

d. de internationale verhoudingen (Westeuropese Unie, NATO, doel en onze plaats daarin en consequenties daarvan, overzichten van de huidige politieke situaties met mogelijke politieke en strategische gevolgen en de lessen daaruit te trekken).

IV. Het geven van:

de overtuiging, dat elke burger, elke soldaat de verdediger is van een groot ideaal, de handhaving van de vrijheid en de vrede en de bescherming van de vrijheid van de geest en de rechten van de mens, van de Westerse christelijke beschaving. B. K.

(Zowel ds De Kluis, als Dr Kalsbeek gaven hun welwillende toestemming tot het citeren uit hun werk, waarvoor wij onze erkentelijkheid betuigen).

De voorspellingen van Homer Lea.

Vermoedelijk zullen slechts weinigen zich de naam Homer Lea herinneren. En toch was deze Amerikaan een zeer bijzonder man. Dit blijkt wel uit zijn merkwaardige loopbaan. Deze Californische Amerikaan was op 22-jarige leeftijd de chef van de staf van niemand minder dan Sun-Yat-Sen, de legendarische schepper van de Chinese Republiek. Homer Lea was adviseur van de Britse maarschalk Lord Roberts, hij was de gast van keizer Wilhelm II die hij adviseerde omtrent zijn strategische plannen, hij was eveneens de gast van de roemrijke Japanse mikado Moet Sjo Ito. Deze Homer Lea stierf in 1912 op 36-jarige leeftijd. Hij liet twee en een half door hem geschreven boek na. In de beide eerste boeken „The valor of ignorance” en „The day of the Saxon” hekelt hij op bijzondere scherpe wijze het Amerikaanse isolationisme en voorspelt zowel de eerste als de tweede wereldoorlog. Op merkwaardig nauwkeurige wijze voorspelt hij de verovering van de Lage Landen (Nederland en België) en Frankrijk en Duitsland. Zijn voorspellingen ten aanzien van de overval op Pearl Harbour door de Japanners zijn dramatisch juist; alsmede de verovering van de Philippijnen, Corregidor en Guam.

Ook de ineenschrompeling van het Britse Imperium heeft hij met grote nauwkeurigheid voorzien. Zijn derde boek „The swarming of the Slav” heeft hij niet kunnen afmaken. Als zovele werkelijke genieën voor hem stierf ook hij te vroeg. Maar wat Homer Lea ten aanzien van de verhouding Amerika—Rusland schreef, is ook inderdaad won-

derlijk. Hij schilderde een rijk, welvarend, idealistisch en pacifistisch Amerika tegenover een jaloers, ambitieus en huichelachtig-pacifistisch Rusland, dat streng gedisciplineerd, militaristisch en zoekend naar middelen om zich met één klap van de rijkdommen van Amerika meester te maken. Homer Lea voorzag ook de geweldige mechanisatie die de legers der toekomst zou kenmerken. Maar hij voegde er al dadelijk de waarschuwing aan toe, dat het steeds de soldaat — de mens — zal zijn, die de beslissing zal brengen.

Wat Lea ten aanzien van Rusland schreef is uiterst merkwaardig, in het bijzonder als men bedenkt dat dit in 1911-1912 werd neergeschreven. Zo zegt hij, dat de ontwikkeling van Rusland te vergelijken is met een gletscher. Men merkt nauwelijks dat hij beweegt, tot dat hij een bepaald punt is gepasseerd en onherstelbare schade heeft toegebracht, alles vernietigend en verzwelgend wat op zijn weg lag. Het zijn niet zozeer de veroveringen die Rusland heeft gemaakt, die de grootste indruk maken, maar wel de wijze waarop dat is geschied. Het zijn geen plotselinge erupties, geen plotselinge uitbarstingen van macht, van veldslagen van het kaliber Quebec of Waterloo, maar het is het gevolg van een niets en niemand ontziend, alles wegvagend vooropgezet plan. Daarbij laat het de Russen koud of zij nederlagen lijden. In de Russische planning zijn tegenslagen opgenomen. Zij haasten zich niet, onverschillig voor eigen verliezen. Het is hun diepe geloof in de uiteindelijke overwinning. (Men vergelijk de uitspraak van Chroetsjef onlangs tegen een aantal Amerikaanse journalisten, waarbij de Rus zei: U begrijpt het Communisme niet, maar Uw kleinkinderen zullen het wel begrijpen, of van Wysjinski — kort voor zijn dood: Wij zullen de wereld niet veroveren met onze atoombommen, maar wel met onze beginselen. Wij hebben de tijd en wij zijn er van overtuigd, dat de tijd voor ons werkt. B.K.) De geschiedenis, zo zegt Lea, bewijst tot nu toe de juistheid van deze opvatting. De achttiende eeuw begon met de nederlaag bij Narva in 1700. Negen jaar later bij Poltawa, werden de Zweedse legers vernietigd. De negentiende eeuw begon met de nederlagen bij Austerlitz in 1805 en Friedland in 1807 en de brand van Moskou in 1812. Twee jaar later trok de Tsaar aller Russen zegerierend Parijs binnen. De twintigste eeuw begon met de nederlaag bij Moekden in 1905. Verder kwam Homer Lea niet. Maar wij kunnen er aan toevoegen:

Tannenberg in 1914, de vernederende vrede van Brest Litowsk in 1918 en de nederlaag bij Warschau in 1920. Die nederlagen werden gevolgd door de verovering en bezetting van Warschau en Berlijn in 1945. En steeds kwam Rusland vergroot en versterkt uit de strijd. Lea zegt daarbij dat de nederlagen die Rusland in de strijd met de Duitsers zal lijden, het zelfbewustzijn van het Russische volk ten gevolge zal hebben. Het is allemaal beangstigend juist gebleken. En wij vragen ons af of de historische herhalingen die Lea beschreef uit de 18e en 19e eeuw en waarvan de 20e eeuw voor de derde maal de bevestiging gaf nog verder zullen worden herhaald. Lea geeft na de bittere opsomming van feiten echter ook een weg aan waardoor de fatale loop der historie zou kunnen worden doorkruist. En dat is dat men de ware kracht van de volkeren, die door de Russische gletscher worden bedreigd tot uiting laat komen, waarbij die kracht alleen voldoende is als zij werkelijk **uit het volk** komt. Volkskrachten zijn slechts met volkskrachten op afdoende wijze te bestrijden.

„The bitter tea of Homer Lea”, door kapitein A. E. Kolb, in „Combat Forces” Juli 1955. B. K.

Gedachten over de strategische luchtoorlog.

„Er is iets waarmee wij de Duitsers kunnen terugjagen en neerslaan, dat is een alles vernielende en vernietigende luchtoorlog met de zwaarste Engelse bommenwerpers tegen het Duitse achterland. Wij moeten de vijand met deze middelen vernietigen, anders zie ik geen uitweg.” Deze woorden sprak de toenmalige Britse eerste-minister Winston Churchill op 8 Juli 1940.

Hitler zei op 4 September in een rede bij het begin van het luchtoffensief tegen Engeland, dat wanneer de R.A.F. 2000 of 3000 of 4000 bommen zou afwerpen, de Luftwaffe in één nacht 150.000, 180.000, 230.000, 300.000, 400.000 en meer zou neergooien. En wanneer zij verklaarden, dat zij onze steden op grote schaal zullen aanvallen, dan zullen wij hun steden wegraderen.

Uit de woorden van deze beide tegenstanders spreekt dezelfde wil. Beiden werden beheerst door de mening, dat het weerstandsvermogen van een volk vernietigd kan worden door toepassing van de onbepaalde luchtoorlog. Zij — en hun luchtmachtadviseurs — bleken op dit punt geheel door de ideeën van de Italiaanse generaal Douhet „de profeet van

de totale luchtoorlog" te zijn bezeten. De belangrijkste gedachte van de theorie van Douhet bestond daarin, dat in een toekomstige oorlog de legers en vloeten in wezen defensief zouden optreden, terwijl de luchtmacht, als zelfstandig wapen onder een eigen opperbevel een — van leger en vloot onafhankelijke — offensieve oorlog zou voeren. Op deze wijze, meende hij, zou de tegenpartij op de meest efficiënte wijze ten onder worden gebracht, daar zijn oorlogspotentieel zou worden vernietigd. Zowel van Duitse zijde tegen Engeland, als van Anglo-Amerikaanse zijde tegen Duitsland werd gepoogd deze theorie in werkelijkheid om te zetten. Of deze vorm van oorlog moreel gerechtvaardigd is, laat schrijver buiten beschouwing. Men stelde zich voor, dat door de luchtoorlog de industriële en morele kracht van de vijand zou worden gebroken. Voor de praktische doorvoering van een dergelijk offensief ontbrak alle ervaring. Het begin van de luchtoorlog was dan ook heel anders dan men zich had voorgesteld. Hij voltrok zich niet als een donderslag uit heldere hemel, maar begon zeer aarzelend en weinig doortastend.

De grote slagen begonnen met de slag om Engeland. Deze begon na een voorspel van aanvallen tegen de Britse jagerafweer, met een nachtaanval op Londen, die 10 uur duurde. Dat was op 7 September. In de daarop volgende twee maanden werden 57 aanvallen op de Britse hoofdstad uitgevoerd, elk met minstens 200 bommenwerpers. Er ontstonden aanzienlijke verwoestingen. De bevolking vluchte bij massa's, wat grote problemen met zich bracht ten aanzien van de orde, hygiëne, en voeding, maar de wonden die werden toegebracht waren niet dodelijk. De resultaten van de aanvallen werden door de Duitsers zwaar overschat, zodat zij nu op andere doelen afgingen. De zwaarste aanval daarbij, was de aanval op Coventry op 14 November 1940. Het resultaat was 400 doden en een onderbreking van de productie in de zwaarst getroffen industrieën van maximum een week. In de maand September 1940 werden 7321 ton bommen op Engeland afgeworpen, maar de industrie werd op geen stukken na lamgelegd. Evenmin kon men van een ineenstorting van het moreel spreken, ofschoon 42320 mensen in de negen maanden lange luchtoorlog in Engeland werden gedood.

Het slotresultaat was in feite een volkomen mislukking. Douhet had in 1928 geschreven, dat hij van mening was, dat

een oorlog niet langer dan één maand zou duren wanneer men er in zou kunnen slagen om slechts 300 ton bommen op de belangrijkste steden en industrie-centra af te werpen, daar de vernietiging en ontruiming van deze punten een snelle en onvoorwaardelijke ineenstorting van de sociale grondslagen van een volk ten gevolge zou hebben.

Hitler heeft de proef genomen. Hij is mislukt.

Het Duitse luchtoffensief had wellicht beslissender resultaten kunnen boeken, wanneer men de algemene strategische positie van Engeland beter had bestudeerd. Dan was men wellicht tot de conclusie gekomen, dat niet de hoofdstad, noch de industrie-centra, maar de havens de dodelijke objecten voor dit eiland waren geweest. Een geconcentreerd offensief op de havens in samenwerking met een zo scherp mogelijk gevoerde duikbootoorlog tegen de zeeverbindingen, had Engeland wellicht op de knieën kunnen krijgen. Churchill zegt daarvan, dat toen Hitler van de klassieke grondbeginselen van de oorlogvoering en van de erkende wetten der menselijkheid afweek, hij een fatale fout maakte. Nu zou men kunnen verwachten, dat Churchill niet dezelfde fout zou maken. Het merkwaardige is, dat hij het wél deed. Ook hij zag geen andere uitweg, dan de onbepaalde luchtoorlog, waarmede hij een snelle ineenstorting van Duitsland hoopte te bewerkstelligen. Voorlopig waren de Britse aanvallen op Duitsland nog zwak. De situatie veranderde echter in het voorjaar van 1942 toen de Amerikaanse luchtvloot op het Europese vasteland verscheen. In de nacht van 28 op 29 Maart 1942 voerde de R.A.F. zijn eerste grote luchtaanval uit. Lübeck werd er het slachtoffer van. Daarna volgden Rostock, Keulen en Essen. Elke aanval werd met meer dan 1000 bommenwerpers uitgevoerd. Uit het bekend worden van de geheime geallieerde plannen op dit gebied, bleek, dat men voornemens was om 140 Duitse steden te vernietigen. Het werden er 199. Van de ongeveer 19 miljoen woningen gingen er 4 miljoen verloren. Berlijn beleefde 450 aanvallen. De zwaarste van alle aanvallen werd uitgevoerd op Dresden in de nacht van 14 op 15 Februari in twee nachten met 2000 bommenwerpers. 60 000 mensen verloren daarbij het leven. Het totaal der verliezen aan burgers bedroeg ongeveer 600.000.

Geconstateerd kan worden, dat de morele werking der luchtbombardementen in zijn geheel gering was. Fuller zegt

daarvan, dat het probleem van de lucht-oorlog door de leiding niet op de juiste wijze was begrepen. Ook ten aanzien van aanvallen op de industrie kon men iets dergelijks constateren. Ondanks alle aanvallen was de productie in 1944 ongeveer drie maal zo groot als in 1942, in het bijzonder voor wat vliegtuig- en pantserproductie aanging.

De situatie werd echter anders toen generaal Eisenhower begon met de voorbereiding van de invasie. Eisenhower betwijfelde de waarde van de tot dat ogenblik gevolgde methoden van de lucht-oorlog. Tegen de heftige weerstand van het Britse ministerie voor de Luchtvaart in zette hij door, dat alle geallieerde luchtmachtstrijdkrachten te zijner beschikking kwamen voor de voorbereiding en doorvoering van de invasie. Daarmede werd de splitsing in de bevelvoering en der grondbeginselen van de theorie van Douhet terzijde gesteld en werd de mogelijkheid geopend voor een intensieve samenwerking met andere delen van de strijdkrachten. Aan de „Privat war of the bombing command” was een einde gemaakt.

De keuze der te bombarderen doelen, voltrok zich nu in het raam van de invasie voorbereidingen. Als belangrijkste doelen werden nu het Duitse verkeerswezen en de synthetische olie- en benzine fabrieken aangewezen. Daardoor kreeg de lucht-oorlog voor de eerste keer in het raam van alle operationele krachten een strategische betekenis nl. het afsnijden van de verbindingen. De uitwerking was zeer groot, in feite beslissend. De Duitse voorziening aan steenkool liep in 5 maanden terug tot 50%. Drie maanden later was de gehele voorziening praktisch lamgelegd. Hetzelfde geschiedde ten aanzien van de olie- en benzineproductie. In 1943 produceerde de Duitse industrie 6.180.000 ton olie. In October 1944 was dat nog slechts 650.000 ton, iets meer dan 10% van de productie van 1943. Begin 1945 was het Duitse leger vrijwel niet meer in staat tot beweeglijk optreden. Niet door de vernietiging van steden, maar door het afsnijden en lamleggen der verbindingen werden de grote strategische resultaten verkregen.

„Gedanken über den strategischen Luftkrieg” door O. Wien, Kolonel v. d. Gen. Staf b.d. in „Allgemeine Schweizerische Militär Zeitschrift”, Maart 1955. B. K.

De inhoud van de „Rode Ster”.

Het Rode leger kent verschillende uitgaven voor de strijdkrachten, o.a. de „Rode Ster”. Dit dagblad wordt verzorgd

door het ministerie van Defensie en het grootste deel van de inhoud wordt geschreven door militairen van luitenants tot generaals. Het gros der medewerkers is kolonel. In deze courant worden o.m. tactische kwesties behandeld: aanval, verdediging, vertragend gevecht op alle niveau's. Daarnaast vraagstukken en besprekingen over moreel en leiderschap. Voortdurend is de „Rode Ster” er op uit het moreel van de eigen troep, de wil om te strijden te verhogen. Zo geeft „Combat Force” een vertaling van het hoofdartikel van de „Rode Ster” van 8 Mei 1955, waarin de capitulatie van Duitsland in 1945 wordt herdacht. Zeer terecht wordt daarin gewezen op de dappere weerstand van het Russische volk. Maar er wordt met geen woord gesproken over de rol die anderen in de grote strijd hebben gespeeld. Integendeel, er wordt gezegd, dat de grote en beslissende rol in die strijd gespeeld is door het Rode leger, waarbij volk en leger deze overwinning kon behalen onder leiding van de heldhaftige Communistische Partij.

Het artikel gaat verder met er op te wijzen, dat de Sovjet Unie voortdurend streeft naar vrede en vriendschap tussen de volkeren, terwijl de reactionaire en imperialistische staten een politiek van oorlogsvoorbereiding volgen. Het volk van de Sovjet Unie moet rekening houden met een plotselinge aanval. Naast militaire, politieke en morele problemen, worden in de „Rode Ster” ook sport, films, de groei van de Sovjet economie en buitenlands nieuws behandeld.

Inside „Red Star” redactioneel artikel in „Combat Forces”, Augustus 1955.

B. K.

Gedachten over de verhouding van de soldaat tot de techniek.

De techniek gaat in de strijdkrachten een steeds grotere rol spelen. En nu doet zich de merkwaardige figuur voor dat vele tactici — hoewel het belang van de techniek wel inziende — niettemin op de technici neerzien. Vaak zit er ook een zekere mate van onkunde bij en ter camouflage daarvan zweert men dan maar bij de tactiek. Zeker behoeft niet elke officier een ingenieur te zijn. Maar zoals voor 1914 elke bereden officier een paardenskundige was, zo moet elke officier — in zijn eigen wapen — de technische problemen die aan zijn wapens vastzitten, grondig beheersen. Dat moet ook in de hoogste rangen het geval zijn. Het is aan Duitse zijde gebleken, dat door een onjuist begrip van de technische mogelijkheden fatale beslis-

singen werden genomen, die het leven van zeer velen hebben gekost en de afloop van de oorlog zeer nadelig hebben beïnvloed. Daarnaast zijn er ook velen geweest, die de juiste middenweg tussen tactiek en techniek op virtueuze wijze hebben weten te bewandelen. Guderian als pantseraanvoerder, Dönitz als leider van de onderzeevloot en Udet als vlieger zijn daar de meest markante voorbeelden van. Schrijver betreurt het dat mannen van dit kaliber veelal zelden of te laat op de plaats kwamen waar zij hoorden, mede als gevolg dat het conservatieve element in de strijdkrachten, waarin het alles omvattende begrip van de moderne techniek nog niet diep genoeg was geworteld.

Voor het nieuwe Duitse leger acht schrijver het nodig, dat iedere soldaat — ongeacht zijn rang of positie — niet alleen zijn normale militaire opleiding krijgt, maar daarnaast ook zo technisch algemeen wordt gevormd dat hij alle problemen van technische aard kritisch en met verstand kan beoordelen, zonder het gevaar te lopen eenzijdig militair of eenzijdig technisch te handelen.

„Gedanken über das Verhältnis des Soldaten zur Technik“ door W. Haderer in Wehrwissenschaftliche Rundschau Augustus 1955. B. K.

DE PIONIER TRUCK TRACKS

waarmee de wielen van de vrachtwagen, afgebeeld op de frontpagina van dit nummer, zijn uitgerust, worden geleverd door

HANDELMIJ. DE ZEEUW N.V.

BRONSTERWEG 66 — HEEMSTEDE

Erven T. PLANTSOEN c.v.

MACHINEFABRIEK

**PLAAT-, DRAAI-
EN CONSTRUCTIEWERK**

's-Gravenhage

Pretoriusstraat 2 - Tel. 333051

Voor Luchtmacht, Luchtvaart en Landmacht

CINEMATOGRAPH EXPORT LTD. (W. VINTEN LTD.) LONDON

Nieuwste type Gun camera, goedgekeurd door de R.A.F. (type GX 90)
Verkenningcamera's — Take off camera's — Ontwikkel- en afdruk-
apparatuur en onderdelen

FAHRZEUGFABRIK EMIL H. VON LIENEN, BOCHUM

Aanhangwagens en opleggers voor bijzondere doeleinden — Ideale
combinatie weg- en spoorvervoer

DIPL-KAUFMANN A. ERDOS, HANNOVER

Reinigingswagens voor startbanen (fabrikaat Schörling) — Ontdooi-
wagens voor startbanen (fabrikaat Schörling) — Kranen voor vlieg-
velden (fabrikaat Orenstein & Koppel)

Vertegenwoordiging voor de Benelux landen:

N.V. INGENIEURSBUREAU „KRACHT” — DEN HAAG

KONINGSPLEIN 36 — TELEFOON: 330966-331737 — TELEX: 398959